

Penge og realkreditinstitutter

Markedsudviklingsartikel 2023

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	3
1. Kreditinstitutternes indtjening.....	4
<i>Pengeinstitutternes renteindtægter</i>	5
<i>Kursreguleringer</i>	6
<i>Forrentning af egenkapitalen</i>	8
2. Kreditinstitutternes kapitalforhold.....	10
<i>Status på udbytte</i>	11
<i>Gearing</i>	12
<i>Krav for nedskrivningsegnede passiver (NEP-krav) og gældsbufferkrav</i>	14
3. Kreditinstitutternes likviditet og funding	16
<i>Pengeinstitutternes likviditet</i>	17
<i>Pengeinstitutternes indlån</i>	19
<i>Likviditeten i realkreditmarkedet</i>	20
<i>Supplerende sikkerhed</i>	21
4. Penge- og realkreditinstitutternes kreditgivning.....	22
<i>Realkreditinstitutternes udlån</i>	22
<i>Pengeinstitutternes udlån</i>	24
<i>Erhvervsudlån</i>	25
<i>Nedskrivninger</i>	26
<i>Ledelsesmæssige skøn i nedskrivninger</i>	27
<i>Stadiefordeling</i>	28
<i>Non-performing lån og kreditlempelser</i>	29
<i>Prioritetslån</i>	31
<i>Boliglån med udestående rentetilpasninger og risikable lån</i>	32
<i>Eksponering mod erhvervsejendomme</i>	34
5. Struktur.....	34
Bilag.....	36

Sammenfatning

Kreditinstitutternes samlede resultat før skat var på 71,4 mia. kr., hvilket er godt 30 mia. kr. større end i 2022¹. Den stærke indtjening skyldtes først og fremmest høje netto renteindtægter.

Den store fremgang i netto renteindtægterne var især drevet af en historisk høj indlånsmargin hos pengeinstitutterne. Den styrkede indlånsmargin afspejler de nu positive renter og et stort indlånsoverskud.

Pengeinstitutternes udlånsmarginale er samtidig faldet og er for husholdninger nu rekordlave. Det er ikke oplagt, at risikoen er faldet lige så kraftigt over de seneste år med rentestigninger og høj inflation.

Kreditinstitutterne havde en forholdsvis stor nettokursgevinst på deres beholdning af værdipapirer. Den kan især tilskrives generel fremgang på aktie- og obligationsmarkederne, særligt i fjerde kvartal. Nedskrivningerne var desuden på et lavt niveau og trak dermed ikke resultatet mærkbart ned.

Kreditinstitutterne øgede deres kapitalprocent og overdækning til kapitalkrav, og den samlede kapitalprocent er den højeste i nyere tid.

Værdien af pengeinstitutternes udlån i danske kroner faldt samlet set. Det kan i høj grad tilskrives pengeinstitutternes udlån, hvor bevægelser i valutakurserne resulterede i værditab på filialaktiviteter i Skandinavien. Hertil kommer Danske Banks frasalg af sin norske privatkundeportefølje. For realkreditinstitutterne steg markedsværdien af udlånet efter at være faldet i 2022 pga. den store rentestigning. I 2023 var realkreditrenterne mere stabile, og samtidig voksede det samlede realkreditudlån.

Stadiefordelingen blandt pengeinstitutternes erhvervsudlån afspejler en mindre forøgelse af kreditrisikoen i 2023, mens andelen af non-performing erhvervsudlån var på niveau med 2022 – og dermed fortsat lav.

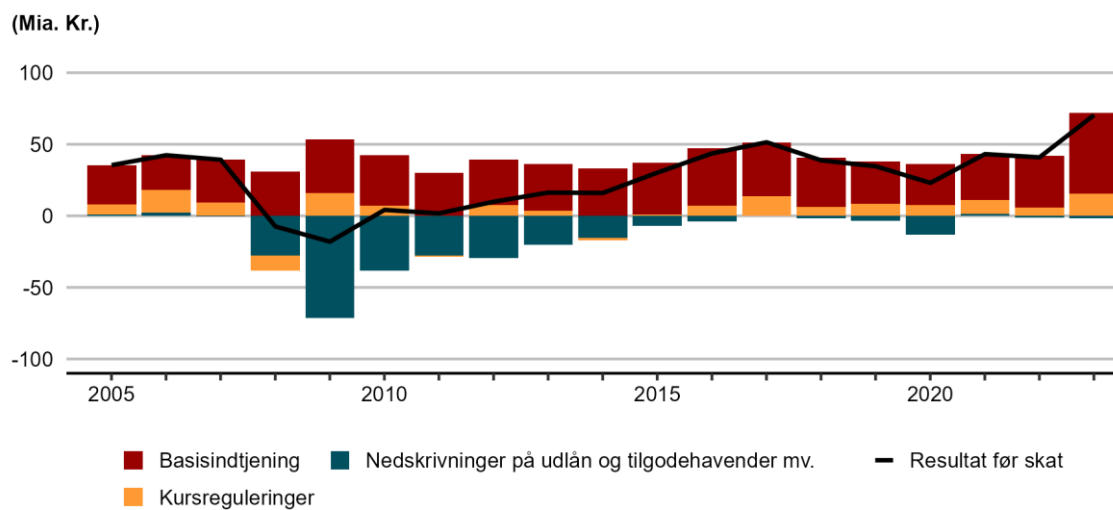
Pengeinstitutterne har oplevet stor vækst i udlånet til privatkunder, bl.a. i prioritetsudlån til boligejere. I modsætning til de fastforrentede realkreditlån øger dette risikoen – både for kunderne, som skal betale en variabel kort rente, og for pengeinstitutterne, som finansierer de lange lån med kortsigtet funding.

¹ Denne artikel er afgrænset til penge- og realkreditinstitutter, der har hovedsæde i Danmark. Det betyder, at de nordatlantiske institutter og filialer af udenlandske institutter ikke indgår. Medmindre andet er nævnt, er der korrigeret for Danske Banks hvidvaskbøde, der påvirker resultatet for 2022. I regnskabstabellerne i bilaget er der derimod ikke korrigeret for bøden.

1. Kreditinstitutternes indtjening

Kreditinstitutternes samlede resultat for 2023 var det højeste nogensinde, og markant højere end tidligere år. Det samlede resultat var på 71,4 mia. kr. før skat, jf. figur 1. Den høje indtjening kan særligt tilskrives, at basisindtjeningen steg til 56,3 mia. kr. Samtidigt havde kreditinstitutterne en indtjening på 15,7 mia. kr. fra kursreguleringer (netto kursgevinst), hvilket var 10 mia. kr. højere end i 2022. Driftsførte nedskrivninger på udlån var netto på 1,5 mia. kr., hvilket er på niveau med 2021 og 2022.

Figur 1: Kreditinstitutternes resultat, 2005-2023

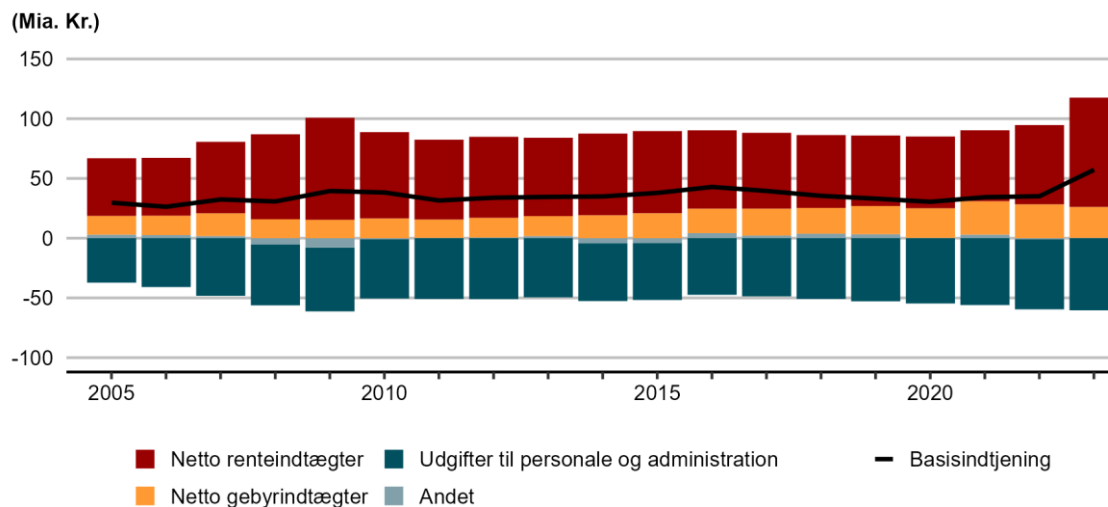

Note: Basisindtjening består af netto rente- og gebyrindtægter, udgifter til personale og administration, af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver og andre driftsindtægter og -udgifter. Dette er et udtryk for kreditinstitutternes kerneforretning. Overgangen til IFRS 9 primo 2018 har betydet højere nedskrivninger. Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder fremgår ikke af figuren.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Fremgangen i kreditinstitutternes basisindtjening skyldtes primært højere netto renteindtægter, jf. figur 2. Netto renteindtægterne var på 91,5 mia. kr., sammenlignet med 66,3 mia. kr. året før. Kreditinstitutternes netto gebyrindtægter faldt fra 28,4 mia. kr. i 2022 til 26,1 mia. kr. Personale- og administrationsudgifter var på 60,5 mia. kr. mod 58,6 mia. kr. året før. Siden 2017 er kreditinstitutternes samlede personale- og administrationsudgifter vokset med mellem 2 og 5 pct. årligt, hvilket omtrent svarer til den generelle lønudvikling i perioden.

Figur 2: Kreditinstitutternes basisindtjening, 2005-2023

Note: Kategorien "Andet" dækker over andre driftsindtægter, andre driftsudgifter og af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver.
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes renteindtægter

De seneste to år har været præget af rentestigninger. Pengeinstitutternes ind- og udlånsrenter er aktuelt på et niveau, der ikke er set siden finanskrisen i 2008, jf. figur 3. Da renten på indskudsbeviser er vokset markant mere end indlånsrenterne, ligger pengeinstitutternes indlånsmarginale på et historisk højt niveau, jf. figur 4. Mellem januar og september 2023 voksede indlånsmarginalen for husholdningernes indlån med 1,4 procentpoint og 0,9 procentpoint for ikke-finansielle selskaber. Nationalbankens pengepolitiske renter har været uændret siden september 2023, mens pengeinstitutternes gennemsnitlige indlånsrente fortsat er øget. Det har ført til, at indlånsmarginale igen er faldet lidt – med 0,3 og 0,2 procentpoint for hhv. husholdninger og ikke-finansielle selskaber – mellem september og december 2023.

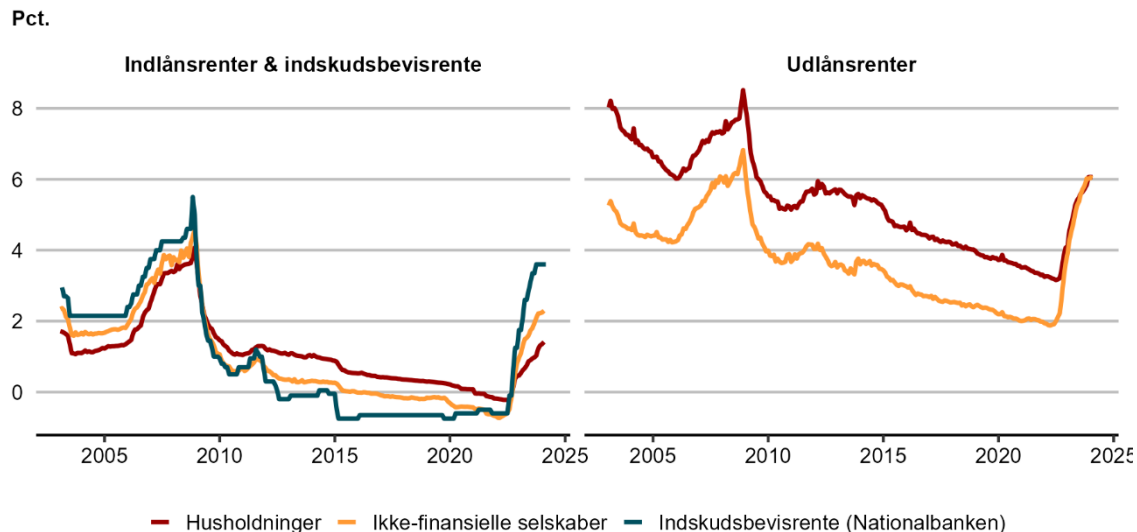
En del af forklaringen på faldet er, at indlån med tidsbinding er steget. Indlån med tidsbinding giver typisk en højere rente end indlån, der kan hæves fra dag til dag. Mellem september og december 2023 steg indlånet med tidsbinding med 9 pct. for både husholdninger og ikke-finansielle selskaber.

Pr. december var den gennemsnitlige indlånsmarginal for husholdninger 2,2 procentpoint og 1,4 procentpoint for ikke-finansielle selskaber. Den høje indlånsmarginal, som pengeinstitutterne havde i 2023, bidrog markant til deres indtjening.

Pengeinstitutterne har hævet deres udlånsrenter i mindre grad end de pengepolitiske renter. Dermed er den gennemsnitlige udlånsmarginal faldet og er aktuelt på et lavt niveau i en historisk kontekst. Særligt er den gennemsnitlige udlånsmarginal for lån til husholdninger reduceret markant siden andet halvår af 2022. Pengeinstitutternes gennemsnitlige udlånsmarginal var 2,5 procentpoint for både husholdninger og ikke-finansielle selskaber i december 2023. En lav udlånsmarginal kan være udtryk for en undervurdering af risikoen på lån. Senest udlånsmarginalen på husholdninger var tilsvarende lav var umiddelbart før

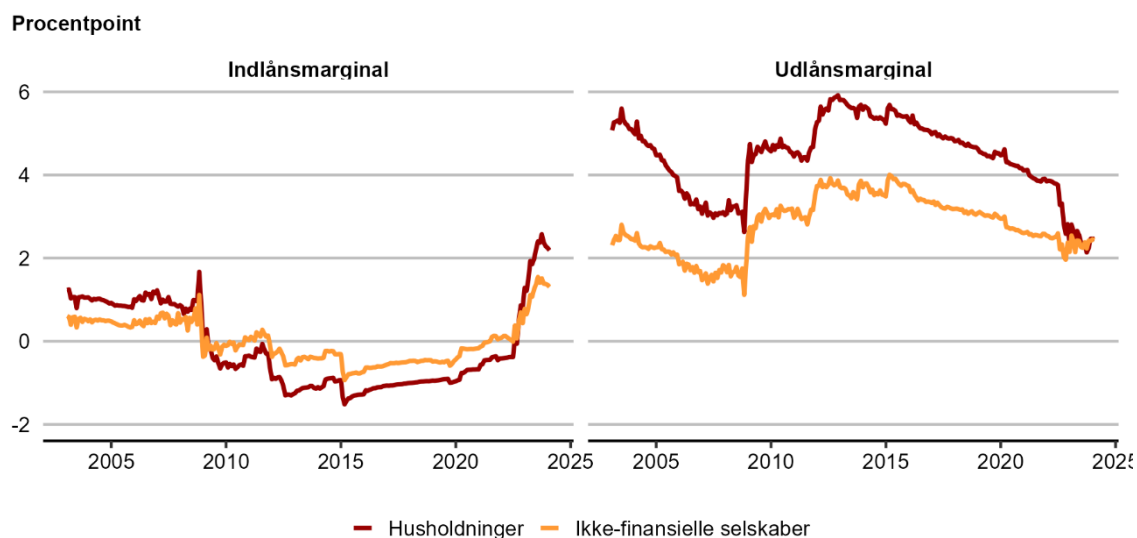
finanskrisen, hvorefter den måtte øges væsentligt igen. En procyklisk prisfastsættelse kan være destabiliserende, da stigende renter i dårlige tider forværrer disse.

Figur 3: Udviklingen i indskudsbevisrenten og pengeinstitutternes renter

Note: Figuren viser pengeinstitutternes gennemsnitlige indlåns- og udlånsrenter på alle udestående forretninger og indskudsbevisrenten i Nationalbanken. Seneste observation er fra ultimo januar 2024.
Kilde: Nationalbanken.

Figur 4: Pengeinstitutternes ind- og udlånsmarginaler

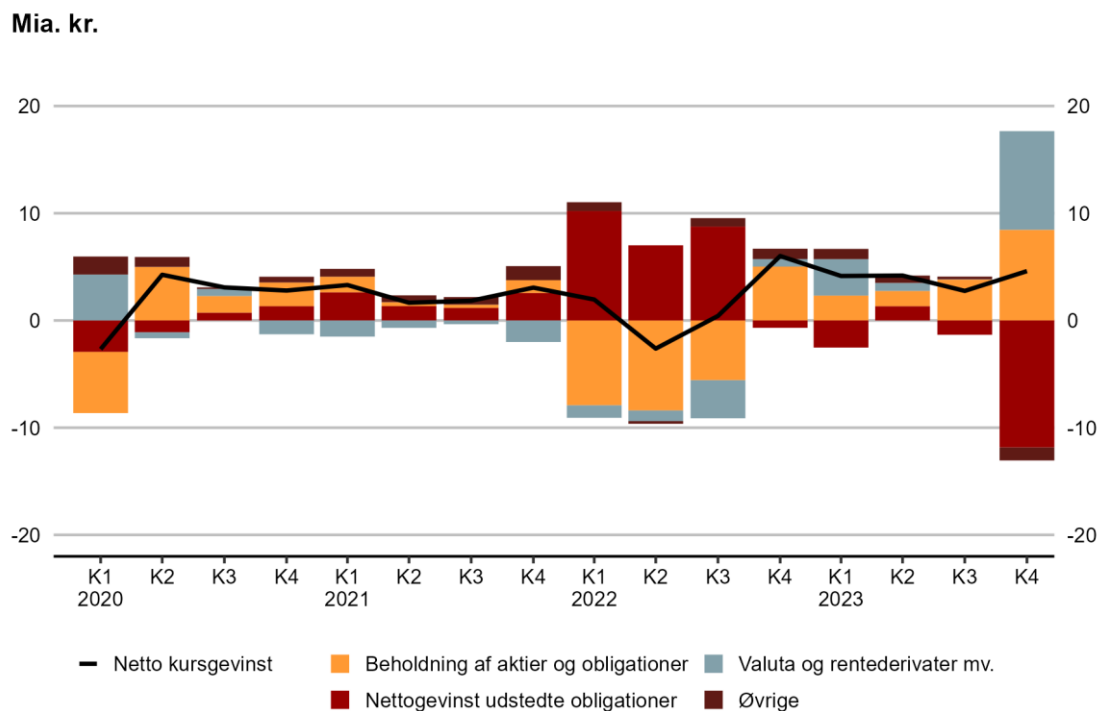
Note: Indlånsmarginale er forskellen mellem indskudsbevisrenten og den gennemsnitlige indlånsrente i pengeinstitutterne. Udlånsmarginale er forskellen mellem den gennemsnitlige udlånsrente i pengeinstitutterne og indskudsbevisrenten. Seneste observation er fra ultimo januar 2024.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Kursreguleringer

Kreditinstitutterne havde gennem 2023 store kursgevinster på deres beholdning af aktier og obligationer, jf. figur 5. Det skyldtes, at aktiemarkederne oplevede stor fremgang. Dertil kommer, at kurserne på obligationer steg markant i fjerde kvartal, bl.a. pga. markedsforventninger

om rentefald i 2024. Det medførte kursgevinster på institutternes aktie- og obligationsbeholdninger og derivatkontrakter. Udstedte obligationer medførte på den anden side et kurstab, som dog i en vis udstrækning blev modgået af instrumenter til renteafdækning.

Figur 5: Udviklingen i kursreguleringer

Note: Figuren viser bruttobevægelser i kreditinstitutternes kursreguleringer opgjort hvert kvartal. Posterne 'Beholdning af aktier og obligationer', 'Nettogevinst udstedte obligationer' og 'Øvrige' er sammensat af flere elementer og opgjort netto. Bevægelser i de enkelte poster i figuren kan dermed dække over modsatrettede bevægelser i underliggende poster. 'Nettogevinst udstedte obligationer' viser summen af kursreguleringer på udstedte obligationer og realkreditinstitutternes udlån. 'Øvrige' indeholder bl.a. kursreguleringer på investeringsejendomme, valuta og passiver og aktiver i puljeordninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Når værdien af et finansielt instrument skal opgøres, er der overordnet tre anerkendte fremgangsmåder til regnskabsmæssig behandling, jf. regnskabsbekendtgørelsen²:

- amortiseret kostpris
- dagsværdi gennem resultatopgørelsen
- dagsværdi gennem anden totalindkomst.

² Af § 44 i bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. fremgår, at: *Finansielle aktiver skal efter første indregning måles til:*

1) amortiseret kostpris, jf. § 45, stk. 1,
 2) dagsværdi gennem anden totalindkomst, jf. § 45, stk. 2, eller
 3) dagsværdi gennem resultatopgørelsen, jf. § 45, stk. 3.

Boks 1: Opgørelse af finansielle aktiver

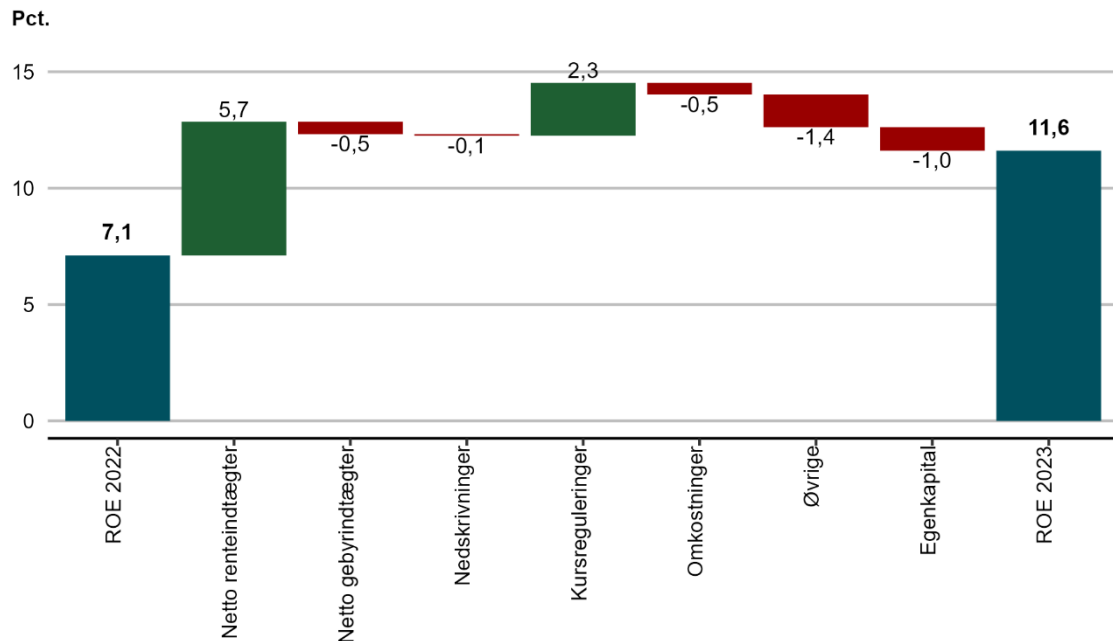
Amortiseret kostpris kan finde anvendelse, hvis instituttet holder instrumentet med en forretningsmæssig målsætning om at inkassere aktivets kontraktmæssige betalingsstrømme (renter). Instrumentet kan kun opgøres til amortiseret kostpris, hvis det er placeret i bankbogen og ikke i handelsbeholdningen. Kreditinstitutter kan også holde instrumenter til dagsværdi gennem anden totalindkomst (værdiregulering over egenkapitalen og ikke over resultatopgørelsen). Denne regnskabspraksis kan anvendes, hvis instituttet holder instrumentet med henblik på enten at indkassere de kontraktmæssige betalingsstrømme eller ved at sælge instrumentet. Endelig skal instruments værdi opgøres til dagsværdi med værdiregulering over resultatopgørelsen, hvis instrumentet ligger i handelsbeholdningen.

I Danmark opgøres langt hovedparten af aktier og obligationer mv. til dagsværdi. Dog anvender nogle institutter dagsværdi gennem anden totalindkomst for dele af deres obligationsbeholdning. Værdiændringer til gældsinstrumenter, der opgøres efter denne metode, vil dermed ikke påvirke instituttets kursreguleringer i resultatopgørelsen, men derimod indgå under 'anden totalindkomst'. Kreditinstitutternes samlede kursgevinst, som det fremgår ovenfor i resultatopgørelsen, vil derfor ikke afspejle den totale værdiændring i perioden. Vælger et institut at føre en obligation til amortiseret kostpris, og dermed uden løbende kursregulering, vil der heller ikke være udsving i egenkapitalen i takt med kursbevægelser på obligationen, og det kan give et misvisende billede af instituttets solvens. Derfor har Finanstilsynet præciseret i solvensbehovsvejledningen, at hvis obligationer udenfor handelsbeholdningen er værdiansat til amortiseret kostpris med en større afvigelse til dagsværdi, skal instituttet afsætte et søjle 2-tillæg i solvensbehovsopgørelsen.

Forrentning af egenkapitalen

Kreditinstitutterne havde en markant fremgang i forrentningen af egenkapital efter skat i 2023. Egenkapitalforrentningen endte efter skat på 11,6 pct., mod 7,1 pct. i 2022, jf. figur 6. Den primære drivkraft bag den øgede rentabilitet var de højere netto renteindtægter, der bidrog med 5,7 procentpoint til stigningen. Højere indtjening på kursreguleringer bidrog også positivt med 2,3 procentpoint. Omvendt trak lavere netto gebyrindtægter, højere omkostninger, højere skatteudgifter og mere egenkapital i retning af en lavere forrentning. Kreditinstitutternes samlede egenkapitalforrentning var på det højeste niveau siden 2006, hvor den var 12,7 pct. Det afspejler bl.a., at den lange periode med negative renter af flere årsager har påvirket egenkapitalforrentningen negativt.

Figur 6: Drivkræfter i ændringer af egenkapitalforrentningen, 2022-2023

Note: Figuren viser de faktorer, der påvirkede forrentningen af egenkapitalen (ROE) efter skat fra 2022 til 2023. Grønne søjler illustrerer positive bidrag, mens røde illustrerer faktorer, der bidrog til at forværre forrentningen. "Omkostninger" indeholder udgifter til personale og administration, af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver og andre driftsudgifter. "Øvrige" indeholder skat, andre driftsindtægter, resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder, resultat af aktiver under afvikling og udbytte af aktier.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

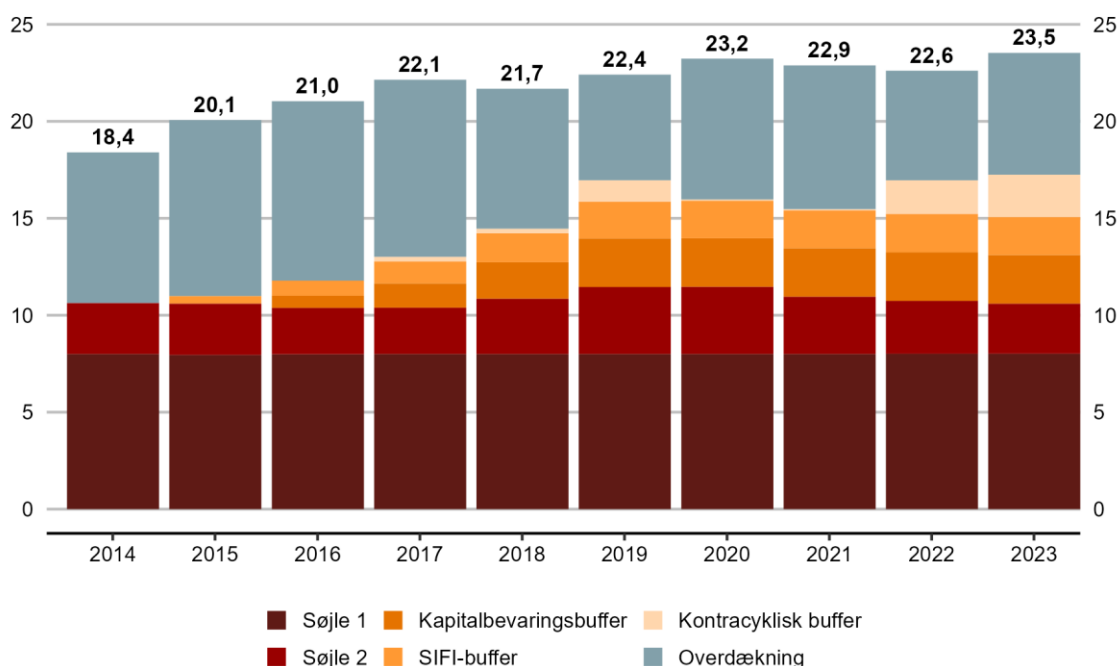
2. Kreditinstitutternes kapitalforhold

Kreditinstitutternes samlede kapitalprocent voksede til 23,5 pct. i 2023, jf. figur 7. Det svarer til en stigning på 0,9 procentpoint fra 2022. Institutternes overdækning til det samlede kapitalkrav blev dog kun øget med 0,6 procentpoint til 6,3 pct., da den kontracykliske kapitalbuffer pr. ultimo marts 2023 blev øget til 2,5 pct. Mellem 2020 og 2022 faldt kreditinstitutternes samlede kapitalprocent, men stigningen i 2023 har ført til den højeste kapitalprocent målt under den gældende kapitalregulering. Stigningen kan henføres til, at kreditinstitutterne øgede deres samlede kapital med 21 mia. kr. til 487 mia. kr. Kreditinstitutternes risikovægtede eksponeringer voksede til 2.069 mia. kr., svarende til en stigning på 7 mia. kr.

Det er afgørende, at de enkelte kreditinstitutter er opmærksomme på, at deres kapitalsituation er robust og vil forblive tilstrækkeligt robust i en stresset situation, så instituttet kan absorbere store uforudsete tab. Det er rettidig omhu, at institutterne opbygger kapital i perioder, hvor indtjeningen er stærk, sådan som det var tilfældet i 2023.

Figur 7: Kreditinstitutternes kapitalkrav

Kapital (Pct. af REA)

Note: Overdækningen omfatter institutternes overdækning af egentlig kernekapital (CET1) samt supplerende og hybrid kernekapital (AT1 og T2). Det individuelle solvensbehov består af 8 pct. søjle 1-krav og et institutspecifikt søjle 2-krav. Alle tal er i pct. af de risikovægtede eksponeringer (REA). Den kontracykliske buffer kan godt være marginalt positiv i perioder, hvor bufferen er sat til 0 pct. i Danmark. Det skyldes, at kreditinstitutternes udenlandske eksponeringer kan være underlagt et kontracyklisk bufferkrav.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 2: Den systemiske buffer på ejendomsselskaber

Erhvervsministeren valgte d. 26. april 2024 at indføre en systemisk buffer på 7 pct. for eksponeringer mod danske ejendomsselskaber. Ejendomsselskaber er selskaber, hvis primære forretning er at eje og udleje ejendomme til beboelse eller erhverv og at udvikle og gennemføre byggeprojekter med henblik på senere salg. Udlån til ejendomsselskaber dækker over udlån i brancherne 'fast ejendom' og 'gennemførelse af byggeprojekter'. Den del af de omfattede eksponeringer, som har belåningsgrad (LTV) under 15 pct., vil blive undtaget fra bufferen. Beslutningen om at indføre en systemisk buffer følger af en henstilling fra Det Systemiske Risikoråd den 3. oktober 2023³. Bufferen skal adressere forhøjede risici på kreditinstitutternes udlån til ejendomsselskaber. Risikoopbygningen dækker bl.a. over høj rentefølsomhed for ejendomsselskaberne, et markant stigende udlån til selskaberne blandt visse institutter og betydelige nedskrivninger på udlån til ejendomsselskaber ved tidligere kriser.

Kreditinstitutter med eksponeringer mod ejendomsselskaber i Danmark skal efterleve bufferen fra 30. juni 2024.

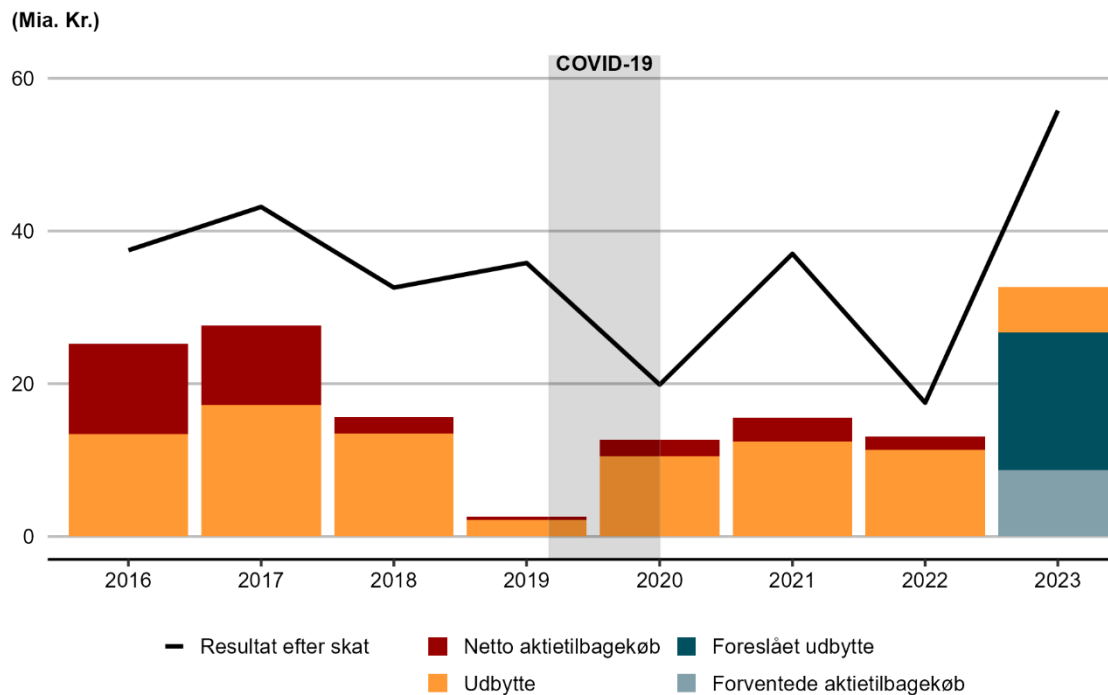
Status på udbytte

Kreditinstitutterne har i 2024 udloddet 6 mia. kr. i udbytte på baggrund af resultatet for 2023, jf. figur 8. Dertil kommer forventede udlodninger på 26,7 mia. kr. i foreslået udbytte og forventede nettoaktietilbagekøb⁴. Blandt de institutter, der betalte udbytte på baggrund af resultatet for 2023, udgjorde de samlede udlodninger op mod 85 pct. relativt til resultatet efter skat. Siden 2016 har de samlede udlodninger udgjort mellem 42 og 75 pct. af sektorens årlige resultat. 2019 er dog en undtagelse, fordi Finanstilsynet i marts 2020 bad kreditinstitutterne om at være tilbageholdende med at betale udbytte pga. usikkerheden om den økonomiske situation i lyset af udbruddet af COVID-19-krisen.

³ Læs henstilling her: [link](#)

⁴ Udbytte og aktietilbagekøbsprogrammer tager som oftest afsæt i resultatet for året forinden, og det er derfor på nuværende tidspunkt kun muligt at udlede noget om forventede udlodninger på baggrund af foreslået udbytte og forventede aktietilbagekøb. Oplysninger om forventede aktietilbagekøb er hentet fra SIF'ernes årsrapporter, og forventede aktietilbagekøb for ikke-SIF'er indgår ikke.

Figur 8: Kreditinstitutternes kapitaludlodning for de enkelte regnskabsår

Note: Normalt baseres disponering af kapitaludlodning på resultatet fra året før. Derfor er udbytte og nettoudbytte fra aktietilbagekøb som udgangspunkt blevet matchet med resultatet fra det foregående år. I tilfælde, hvor resultatet fra det foregående år har været negativt, antages det, at eventuel kapitaludlodning relaterer sig til det nuværende år, da der ikke er noget positivt resultat at fordele. Det forventede aktietilbagekøb inkluderer værdien af SIFI'ernes annoncerede aktietilbagekøbsprogrammer, som gennemføres i 2024 i henhold til deres årsrapporter for 2023. Der tages forbehold for den usikkerhed, der ligger i udmøntningen af de endelige udlodninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og SIFI'ernes årsrapporter for 2023.

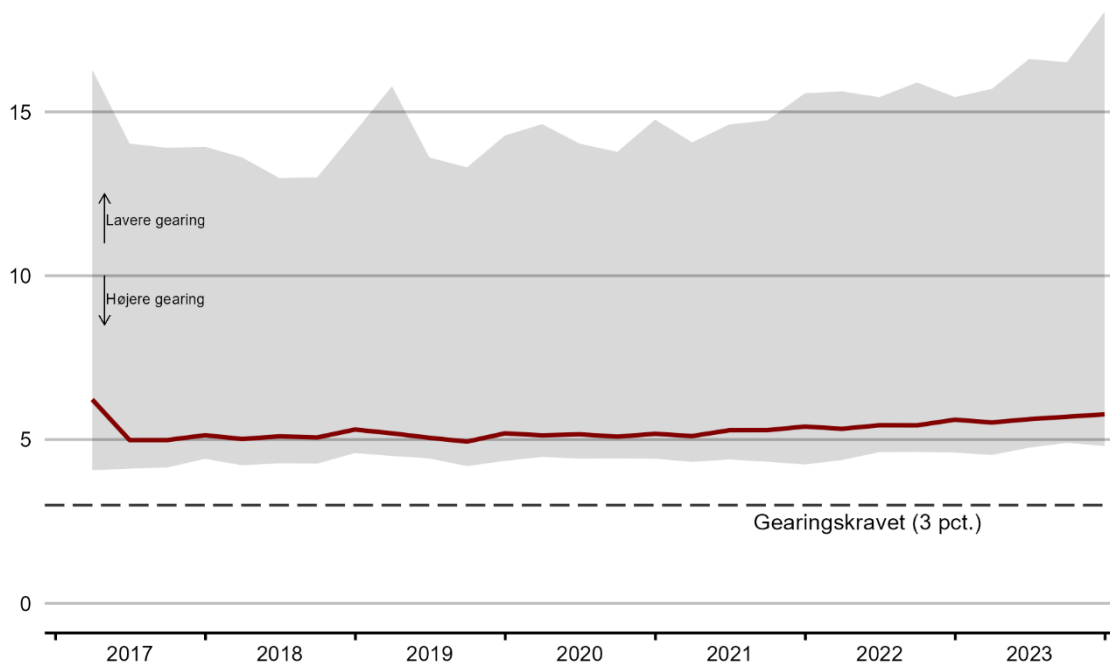
Gearing

I 2021 indførte Folketinget et såkaldt gearingskrav for de danske kreditinstitutter. Kravet indebærer, at gearingsgraden, der måler et instituts kernekapital⁵ i forhold til de ikke-risikovægtede eksponeringer, mindst skal udgøre 3 pct. Kravet kom som led i den skærpede kapitalregulering efter finanskrisen i 2008 og er tænkt som en form for bagstopper for institutter, der ellers alene med afsæt i et risikovægtet kapitalkrav vil kunne operere med en forholdsvis høj gearing.

Kreditinstitutternes samlede gearingsgrad var 5,8 pct. i 2023 mod 5,6 pct. i 2022, jf. figur 9. Det afspejler en faldende gearing blandt danske kreditinstitutter, som igen afspejler en moderat fremgang i kernekapitalen og et forholdsvis konstant udlån. Spredningen sammenholdt med det vægtede gennemsnit illustrerer, at det er de store danske realkreditinstitutter, der opererer med forholdsvis høj gearing, samtidig med at nogle institutter har en meget lavere gearing end gennemsnittet. Ingen af de danske institutter er aktuelt i nærheden af at bryde med det regulatoriske gearingskrav på 3 pct.

⁵ Kernekapital, også kendt som Tier-1-kapital, består af egentlig kernekapital (CET1) og hybrid kernekapital (AT1). CET1 er den højeste kvalitet af kapital og kan absorbere tab øjeblikkeligt. Denne kapitaltype indeholder aktie-, garant-, og andelskapital, overført overskud, akkumuleret anden totalindkomst og andre reserver. AT1 består af hybride kapitalinstrumenter, som er efterstillede lån og som udgangspunkt uden løbetid, der kan medgå til at dække tab og f.eks. nedskrives eller konverteres til CET1.

Figur 9: Kreditinstitutternes gearing og spredning
Gearingsgrad (Pct.)

Note: Figuren viser kreditinstitutternes samlede gearingsgrad (røde linje) og spredningen udmålt i 0- og 95-percentilerne (grå område). Nicheinstitutter og institutter, der er yngre end 3 år, er taget ud af opgørelsen. Den stiplede linje illustrerer gearingskravet på 3 pct.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 3: Opdatering af solvensbehovsvejledningen og gearingsvejledningen

Solvensbehovsvejledningen er blevet opdateret i december 2023 med en række nye krav om opgørelser relateret til renterisiko udenfor handelsbeholdningen.

Ændringerne afspejler ny regulering, bl.a. nye IRRBB-retningslinjer, som trådte i kraft i 2023, og nye regulatoriske tekniske standarder (RTS'er), som per primo maj 2024 er tæt på at blive vedtaget. Ændringerne afspejler også, at rentestigningerne i 2022 og 2023 medførte et øget udbud af produkter, som tilføjer renterisiko udenfor handelsbeholdningen og nye risici, som ikke har været aktuelle i mange år. Kapitaleffekten forventes at være begrænset for de fleste institutter.

For realkreditinstitutterne og de store pengeinstitutter udvides kravene til følsomhedsberegninger på renterisiko. Desuden er opgørelsen af solvensbehovet knyttet til IT-risici forenklet.

I gearingsvejledningen er den væsentligste ændring, at ikke-SIFI'er (ikke systemisk vigtige finansielle institutter) fremover også skal vurdere, om deres gearingsrisiko, og dermed behovet for styring, er væsentlig. Det skal ske på baggrund af deres gearingsgrad og overholdelse af gearingsgradskravene under stress.

Krav for nedskrivningsegne passiver (NEP-krav) og gældsbufferkrav

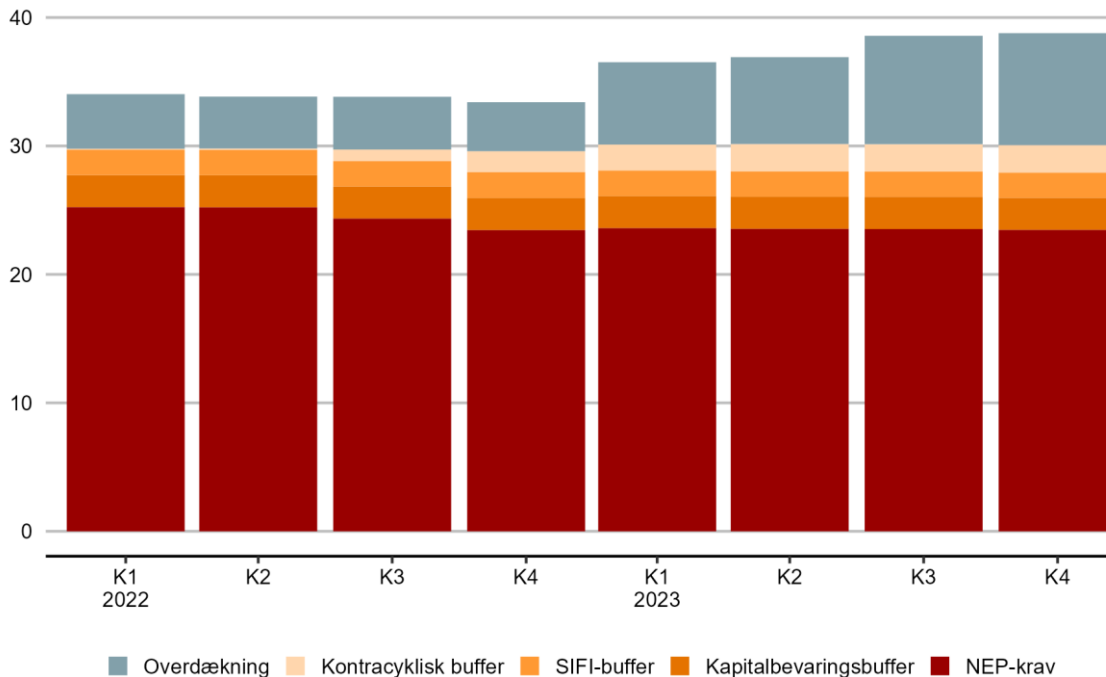
Finanstilsynet fastsætter et NEP-krav for de danske pengeinstitutter for at kunne imødegå de alvorlige konsekvenser, som fremtidige finansielle og økonomiske kriser kan have for den danske økonomi og den finansielle stabilitet. Desuden er de danske realkreditinstitutter omfattet af et gældsbufferkrav. NEP-kravet varierer, alt efter om et pengeinstitut er identificeret som SIFI eller ej. For SIFI'erne er NEP-kravet to gange solvensbehovet plus det kombinerede bufferkrav ekskl. den kontracykliske buffer. Ikke-SIFI'erne får fastsat et individuelt NEP-krav af Finanstilsynet⁶. Samlet set betyder det, at NEP-kravet for SIFI'er er betydeligt højere end for ikke-SIFI'er.

Pengeinstitutternes samlede NEP-midler var på 38,8 pct. af de risikovægtede eksponeringer ved udgangen af 2023, jf. figur 10. Til sammenligning udgjorde pengeinstitutternes samlede NEP-midler 33,4 pct. af de risikovægtede eksponeringer ved udgangen af 2022. Stigningen skyldes, at kapitalen voksede med 60 mia. kr. NEP-kravet var reduceret i 2023 i forhold til året før, mens det samlede bufferkrav voksede pga. den kontracykliske buffer. Den samlede overdækning til NEP-kravet og bufferkravene voksede derfor til 8,7 pct. ultimo året. Det er vigtigt, at institutterne har en solid overdækning til NEP-kravet. Finanstilsynet har derfor offentliggjort en vejledning for forsvarlig finansieringsstruktur i forhold til NEP- og gældsbufferkrav, der bl.a. indeholder overvejelser om, hvad institutterne bør medtage, når de fastsætter målsætning for deres overdækning til NEP-kravet.

⁶ Det individuelle NEP-krav består af to hovedkomponenter: tabsabsorberingsbeløb og rekapitaliseringsbeløb (NEP-tillægget). Tabsabsorberingsløbet er instituttets individuelle solvensbehov (søjle 1 og 2). Rekapitaliseringsbeløbet består af yderligere tre underkomponenter: rekapitaliseringsgulv, rekapitaliseringstillæg og et muligt størrelsestillæg. Rekapitaliseringstillægget består af den del af instituttets aktiviteter, som umiddelbart ikke kan videresælges og derfor skal drives videre af Finansiell Stabilitet. Rekapitaliseringsgulvet dækker eksponeringer, der er behæftet med en betydelig usikkerhed om, hvorvidt aktiviteterne kan videresælges. Hvis instituttet har en balance større end 3 mia. euro, vil de også være omfattet af et krav om størrelsestillæg. Det dækker dels omkostningerne forbundet med, at frasalg af aktiver vil være vanskeligere, jo større instituttet er, dels at der for disse institutter ikke er en forhåndsgodkendelse fra Kommissionen om, at afviklingsformuen kan bruges. Læs mere her: [link](#).

Figur 10: Pengeinstitutternes NEP-krav

Kapital (Pct. af REA)

Note: Både kapital og risikovægtede eksponeringer bliver opgjort på afviklingskoncernniveau. Konsolideringen omfatter alene virksomheder, der er underlagt et krav om NEP. F.eks. er realkreditinstitutter ikke underlagt et krav om NEP, men alene et gældsbufferkrav. Overdækningen omfatter institutternes overdækning af egentlig kernekapital (CET1), supplerende og hybrid kernekapital (AT1 og T2) og NEP-instrumenter (EL). Alle tal er i pct. af de risikovægtede eksponeringer (REA).

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og Finanstilsynets NEP-afgørelser.

Boks 4: NEP-vejledningen

Finanstilsynet offentliggjorde i november 2023 en vejledning om en forsvarlig finansieringsstruktur for NEP- og gældsbufferkrav. Formålet med vejledningen er at gøre det tydeligere, hvad et fornuftigt mål for overdækning til NEP- og gældsbufferkravene er. NEP- og gældsbufferkravet har til formål at sikre, at et institut kan krisehåndteres uden behov for offentlig finansiering. Det er derfor afgørende, at institutterne løbende overholder kravene – også i perioder, hvor det kan være vanskeligt at tilgå kapitalmarkedet og refinansiere udstedelser af NEP- og gældsbufferkrav.

Vejledningen indeholder konkrete overvejelser om, hvad institutterne bør tage højde for, når de sætter en målsætning for overdækning til NEP- og gældsbufferkravet. Institutternes målsætninger for overdækningen skal kunne rumme et makroøkonomisk hårdt stress, både for markedet generelt og for instituttet mere specifikt. Institutterne skal også tage højde for refinansieringsrisikoen forbundet med instituttets udstedelser i en sådan periode. De bør realistisk vurdere deres adgang til refinansiering i en periode med hårdt stress, hvor markedsadgangen kan være begrænset. Mindre institutter, der kun har få udstedelser til et mere nichepræget investorsegment, må forvente, at markedsadgangen forsvinder hurtigt og i længere perioder, som man f.eks. så det under finanskrisen.

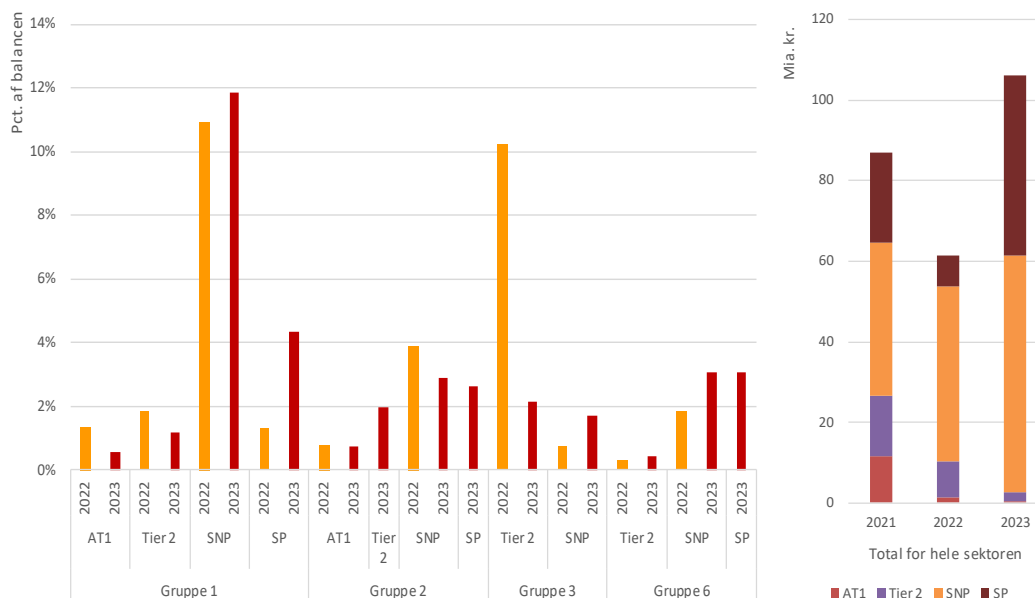
3. Kreditinstitutternes likviditet og funding

Fundingmarkederne var gennem hele året præget af højere renter. Derudover blev markedet for især hybrid kernekapital ramt af usikkerhed, da Credit Suisse blev krisehåndteret af de schweiziske myndigheder. Det resulterede i fuld nedskrivning af den hybride kernekapital uden en forudgående fuld nedskrivning af den egentlige kernekapital. Kreditorhierarkiet blev dermed ikke håndteret, som markedet havde forventet det, fordi de specifikke hybride kernekapitalinstrumenter for Credit Suisse indeholdt en mulighed for permanent nedskrivning.

Danske kreditinstitutter udstedte i 2023 primært gældsinstrumenter i form af seniorgæld, jf. figur 11. For langt de fleste kreditinstitutter var det primære marked for gældsinstrumenter åbent, hvorimod det i en periode, som følge af begivenhederne med Credit Suisse, var vanskeligere at udstede hybrid kernekapital.

Kreditinstitutternes samlede kapital- og gældsudstedelser var 106 mia. kr. Heraf udgjorde kapitaludstedelser 3 mia. kr., hvilket er markant mindre end i 2022 og 2021. Det samlede niveau af udstedelser var dog betydeligt højere end i 2022, hvor institutternes samlede kapital- og gældsudstedelser var på 61 mia. kr. Stigningen skyldtes primært en øget udstedelsesvolumen af gældsinstrumenter til at dække NEP-kravet, som for de fleste institutter er fuldt indfaset primo 2024. Institutterne udstedte især mere foranstillet seniorgæld end tidligere. Kun SIFI'er kan bruge foranstillet seniorgæld til at dække en del af NEP-kravet, og den øgede volumen heraf er drevet af SIFI'ernes udstedelser.

Figur 11: Kreditinstitutternes kapital- og gældsudstedelser

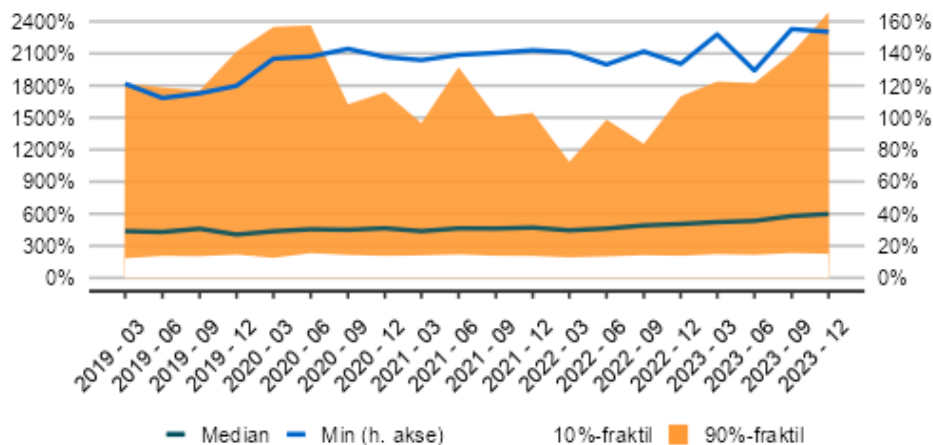

Note: Kreditinstitutters kapitalstruktur består af hhv. egentlig kernekapital (CET1), hybrid kernekapital (AT1) og supplerende kapital (T2). Derudover kan institutterne udstede hhv. foranstillet- (SP) og ikkeforanstillet seniorgæld (SNP) til dækning af deres NEP-krav. Kun de helt store kreditinstitutter kan bruge SP til at dække en del af deres NEP-krav.
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

Pengeinstitutternes likviditet

Pengeinstitutternes likviditet og overdækning til det regulatoriske likviditetskrav (LCR-krav) på 100 pct. var fortsat ganske betydelig i 2023, jf. figur 12.

Figur 12: Udvikling i pengeinstitutternes LCR

Note: LCR står for liquidity coverage ratio.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Særligt de mindre, indlånsfinansierede institutter har en høj overdækning til likviditetskravet. Indlånet er i vid udstrækning dækket af indskydergaranti og derfor mindre flygtigt i en likviditetskrise.

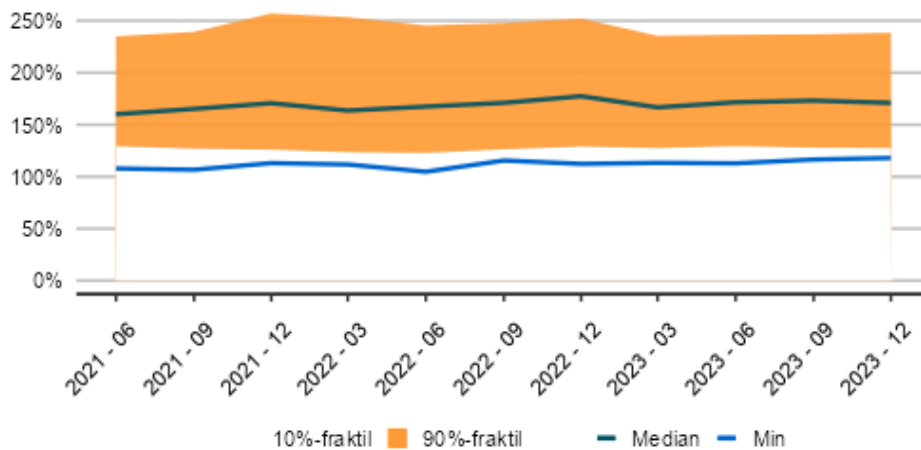
Den begrænsede transmission af de stigende pengemarkedsrenter til pengeinstitutternes indlånsrenter på anfordringskonti medførte flere aftaleindlån i 2023, men volumen i kroner af disse er stadig på et behersket niveau. Aftaleindlån er generelt mere flygtige. Det er nødvendigt, at institutterne forholder sig til risici ved aftaleindlån, og at de bl.a. styrer afløbsprofilen. Aftaleindlån med mere end 30 dage til udløb kan undtages fra LCR-opgørelsen, hvis de ikke kan hæves før tid, eller hvis hævnings før tid indebærer en væsentlig dekort⁷. I forhold til likviditetsrisici vil Finanstilsynet have fokus på indlån som undtages fra LCR-opgørelsen.

De større institutter benytter sig i højere grad af markedsfinansiering, som kan være vanskelig at refinansiere i en situation med usikkerhed. Institutter med høj andel af markedsfinansiering og tilsvarende lavere andel af indlån opererer med strukturelt lavere LCR-niveauer og styrer derfor likviditeten mere tæt.

Langt de fleste institutter har en stor overdækning til net stable funding ratio-kravet (NSFR-kravet), jf. figur 13. NSFR illustrerer, hvor meget stabil funding institutterne ligger inde med. Ligesom for LCR gælder det, at institutter, der er indlånsfinansierede, generelt har den største overdækning til NSFR-kravet. Træk på indlån og kreditter i en recession vil alt andet lige reducere institutternes NSFR.

⁷ Redegørelse om temaundersøgelse om opgørelse af LCR-nævneren: [link](#)

Figur 13: Udviklingen i pengeinstitutternes NSFR

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 5: Risici for likviditet og funding ved udækkede erhvervsindlån

Finanstilsynet undersøgte i andet halvår af 2023 styringen af likviditets- og fundingrisici ved store erhvervsindlån i seks store og mellemstore pengeinstitutter.

Undersøgelsen skal ses i lyset af begivenhederne på de finansielle markeder i marts 2023, hvor især store udækkede erhvervsindlån viste sig at være meget flygtige indenfor kort tid. Det var tilfældet i f.eks. Silicon Valley Bank i USA. Begivenhederne i perioden viste også, at høje koncentrationer af indlån fra særligt udsatte brancher eller få store erhvervs kunder kan bidrage til, at indlånsbasen eroderer hurtigere, når der opstår uro på de finansielle markeder.

Som helhed er der ikke samme grad af sårbarheder i indlånsfinansieringen i de danske pengeinstitutter, som det var tilfældet i udvalgte amerikanske banker i marts 2023. Udækkede indlån fra erhvervs kunder fylder ikke i samme udstrækning hos de danske institutter som i f.eks. Silicon Valley Bank.

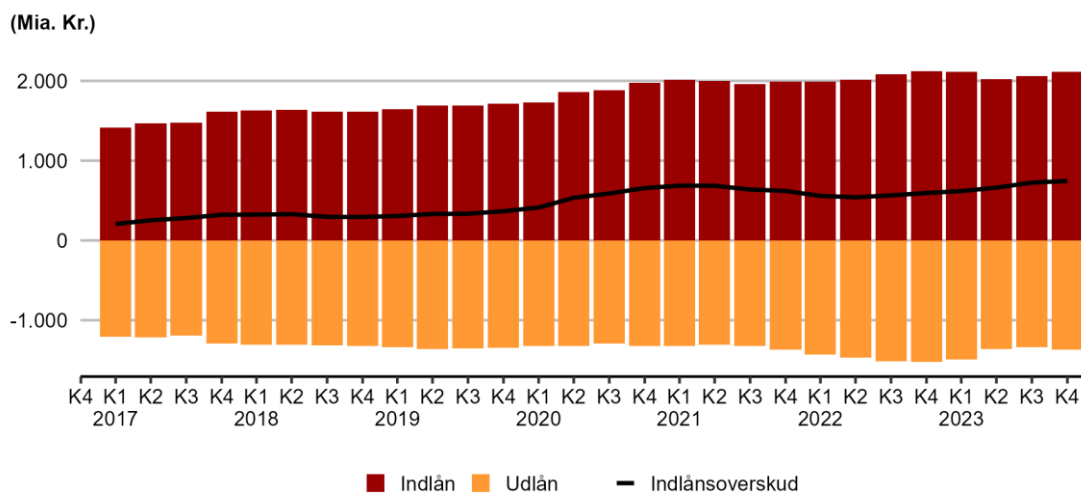
Der er dog stadig potentielle likviditets- og fundingrisici forbundet med udækkede erhvervsindlån for de danske pengeinstitutter og et forbedringspotentiale i styringen af disse. Flere institutter kan med fordel styrke deres overvågning af erhvervsindlån. Pengeinstitutter, der ikke har tilstrækkeligt overblik over branchetilhørsforholdene for deres udækkede erhvervsindlån, bør forbedre deres overblik, når de overvåger og rapporterer internt, så de bedre kan identificere den branchemæssige tilknytning og dermed potentielle sårbarheder i indlånsstabiliteten.

Enkelte af de undersøgte pengeinstitutter tilpasser deres likviditetsstresstest med overvejelser omkring afløb på erhvervsindlån, der ikke er dækket af indskydergarantien. Det bidrager alt andet lige til en mere klar identifikation og overvågning af risici. Andre institutter har den svaghed, at de ikke skelner mellem, om indlån kommer fra privat- eller erhvervs kunder, eller om indlån er dækket af indskydergarantien eller ej. Forudsætningerne om afløb skal i givet fald være så konservative, at de i tilstrækkelig grad afspejler passende afløbsantagelser på udækkede erhvervsindlån. I institutter, hvor udækkede erhvervsindlån fylder en stor andel af indlånsfinansieringen, kan det potentielt udgøre en væsentlig mangel i risikostyringen.

Pengeinstitutternes indlån

Pengeinstitutternes samlede indlån var 2.113 mia. kr. ved udgangen af 2023. Det er et lille fald på 6 mia. kr. fra året før, jf. figur 14. Pengeinstitutternes udlån faldt i samme periode mærkbart⁸. Dermed voksede indlånsoverskuddet til 745 mia. kr.

Figur 14: Indlånsoverskuddet i pengeinstitutterne

Note: Indlånsoverskuddet er defineret som forskellen mellem det samlede indlån og udlån i pengeinstitutterne. Både indlån og udlån er opgjort ekskl. repoforretninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 6: Pengeinstitutternes rådgivningspligt ved renteændringer, som er til ugunst for kunderne, og undersøgelse af rådgivning til kunderne om placering af indlån

Finanstilsynet undersøgte i efteråret 2023, hvordan udvalgte pengeinstitutter rådgiver deres kunder om muligheden for at opnå en bedre forrentning af deres indestående ved at flytte dette fra konti med ingen eller lav forrentning til konti med højere forrentning.

På baggrund af besvarelserne kunne Finanstilsynet konkludere, at de undersøgte pengeinstitutter ikke systematisk rådgiver deres kunder om mulighederne for bedre forrentning, medmindre den enkelte kunde selv kontakter instituttet om netop dette. Rådgivningspligten gælder dog i alle situationer, hvor pengeinstitutterne, uanset anledning, er i kontakt med en kunde og samtidig behandler eller på anden måde gennemgår kundens økonomi.

Med udgangspunkt i undersøgelsen indskærpede Finanstilsynet, at pengeinstitutterne skal rådgive kunderne om forrentning af deres indestående, når institutterne:

- konkret behandler en kundes økonomi
- i øvrigt er i kontakt med en kunde og har adgang til oplysninger om kundens økonomi
- markedsfører sig med en særlig type rådgivningskoncept eller -politik.

Reglerne om rådgivning gælder for alle typer af kunder, uanset formue.

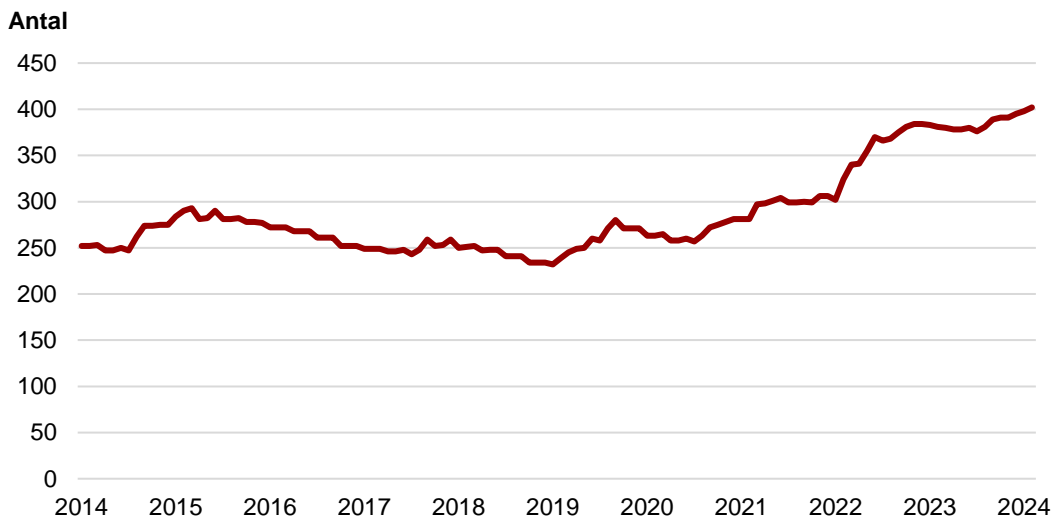
⁸ Det skyldes bl.a., at Danske Bank har frasolgt sin norske forretning, se afsnit 5 for nærmere forklaring.

Likviditeten i realkreditmarkedet

Likviditeten i det danske realkreditmarked har de senere år været under pres. I starten af COVID-19-krisen i marts 2020 steg renterne på især konverterbare realkreditobligationer markant, og kursen på den toneangivende konverterbare realkreditobligation faldt på få dage med næsten 10 kurspoint. Markedet rettede sig dog kort tid efter.

Siden har realkreditmarkedet i perioder været præget af vigende likviditet. Inflationspresset og stigende renter gjorde 2022 til et turbulent år for de konverterbare obligationer. Med inflationen fulgte hastigt stigende renter, som igen medførte stor konverteringsaktivitet og mange nye obligationsserier i 2022, jf. figur 15.

Figur 15: Antal udestående konverterbare realkreditobligationer

Note: Der er medtaget obligationsserier med cirkulerende mængde over 100 mio. kr.
Kilde: Værdipapirstatistikken, Danmarks Nationalbank.

Serierne var kun åbne i kort tid, før de lukkede for udstedelse. Derfor nåede flere serier ikke et tilstrækkeligt stort udestående til at kunne indgå i kreditinstitutternes regulatoriske likviditetsbuffer. Efterspørgslen, og dermed likviditeten i små serier, er generelt mindre end i store obligationsserier.

Det er i sagens natur en større udfordring for de mindre realkreditinstitutter at opbygge serier med den påkrævede størrelse⁹. Små serier indebærer også en risiko for at blive indlåst, dvs. at obligationerne kan være svære at fremskaffe, hvis kunder ønsker at omlægge lån og derfor skal tilbagekøbe de bagvedliggende obligationer. Prisen for låneomlægningen bliver derfor typisk højere for disse serier.

Mange nye obligationsserier giver også marked makerne udfordringer. Market makerne har ikke selv alle udstedte obligationsserier i beholdningen. Deres villighed til at stille priser på obligationer, de ikke på forhånd ejer, afhænger af, hvor nemt de kan fremskaffes – og til

⁹ Realkreditobligationer med en seriestørrelse større end 500 mio. euro (ca. 3.750 mia. kr.) kan medregnes i pengeinstitutternes regulatoriske likviditetsbuffer med et fradrag i kursværdien på 7 pct., dog kan de maksimalt udgøre 70 pct. af instituttets samlede likviditetsbuffer. Realkreditobligationer med et udestående større end 250 mio. euro, men mindre end 500 mio. euro, kan medregnes i pengeinstitutternes regulatoriske likviditetsbuffer med et fradrag i kursværdien på 15 pct., dog kan de maksimalt udgøre 15 pct. af instituttets samlede likviditetsbuffer. Uanset seriestørrelsen er det et krav, at obligationerne har en høj kreditrating.

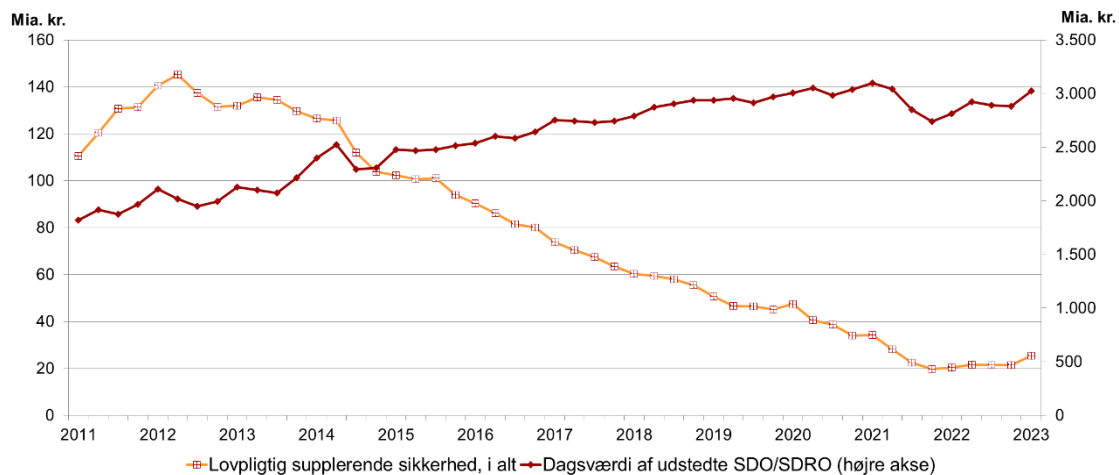
hvilken pris. Der er en tendens til, at nogle marked makere prioriterer at understøtte likviditeten i obligationer udstedt fra eget koncerntilknyttet realkreditinstitut fremfor obligationer udstedt af andre realkreditinstitutter. Det kan være til skade for markedslikviditeten, hvis færre marked makere er villige til at stille priser i alle obligationsserier.

Likviditeten vendte tilbage i 2023, i takt med at renteniveauet stabiliserede sig. Uanset, at markedet aktuelt virker velfungerende, udgør mange forskellige obligationsserier en potentiel udfordring for likviditeten i realkreditmarkedet. Et likvidt marked er et vigtigt parameter for investorer, fordi det sikrer, at obligationerne hurtigt kan sælges uden store kurstab. Likviditet er derfor en forudsætning for et velfungerende realkreditmarked og dermed også for finansieringen af fast ejendom i Danmark.

Supplerende sikkerhed

Realkreditinstitutterne skal stille supplerende sikkerhed, hvis lånegrænsen på deres udlån er overskredet. Kravet gælder, hvis lånene er finansieret via udstedelse af særligt dækkede obligationer (SDO'er). Kravet til supplerende sikkerhed er faldet fra et samlet krav på tværs af sektoren på ca. 140 mia. kr. i 2012 til et niveau på ca. 20 mia. kr. i de seneste år, jf. figur 16. Det er sket samtidigt med, at lån finansieret med SDO'er er steget betydeligt. En væsentlig faktor er udviklingen på ejendomsmarkedet. De senere års boligprisstigninger er den væsentligste forklaring på det store fald i supplerende sikkerhed.

Figur 16: Supplerende sikkerhed

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Ved prisfald på ejendomsmarkedet vil kravet til supplerende sikkerhed alt andet lige stige. Realkreditinstitutterne skal derfor have en målsætning om størrelsen af deres beredskab til at stille supplerende sikkerhed ved prisfald.

Det er desuden realistisk, at et sådant prisfald kan falde sammen med udfordringer på obligationsmarkederne, og at prisfaldet dermed begrænser realkreditinstitutternes markedssadgang.

Det enkelte institut skal derfor realistisk vurdere sin markedssadgang i økonomisk hårde tider. Institutet skal både være opmærksom på risikoen for generelle markedsstress, der negativt

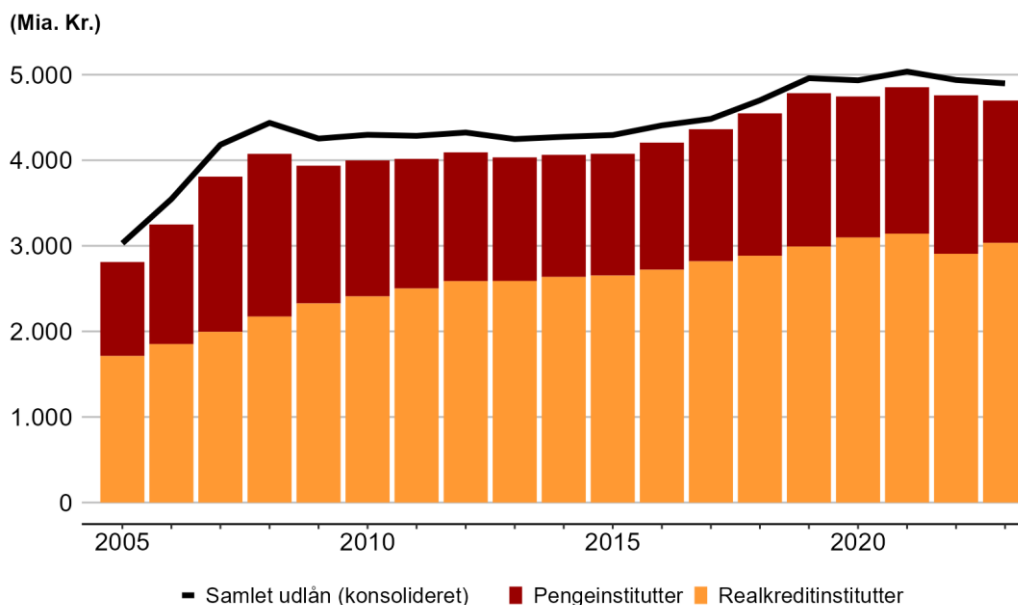
påvirker dets markedsadgang på linje med den øvrige sektor, og på risikoen for, at institut-specifikke forhold vil påvirke instituttets markedsadgang negativt i kortere eller længere perioder.

4. Penge- og realkreditinstitutternes kreditgivning

Kreditinstitutternes samlede udlån var 4.898 mia. kr. ultimo 2023, jf. figur 17. Det er et fald på 39 mia. kr. (0,7 pct.) sammenlignet med året før.

Frem til 2019 steg det samlede udlån. Stigningen var især drevet af realkreditinstitutterne. Pengeinstitutternes udlån var i årene efter finanskrisen generelt vigende. Realkreditinstitutternes udlån udgjorde 65 pct. af det samlede udlån fra kreditinstitutterne ultimo 2023.

Figur 17: Udlån for penge- og realkreditinstitutter

Note: Udlån og garantier ekskl. repoer, tinglysnings- og konverteringsgarantier. Bemærk, at summen af udlån fra hhv. penge- og realkreditinstitutter ikke er lig det konsoliderede udlån for kreditinstitutter. Det skyldes, at der kommer flere aktiviteter med i de konsoliderede tal, f.eks. datterselskaber i udlandet.

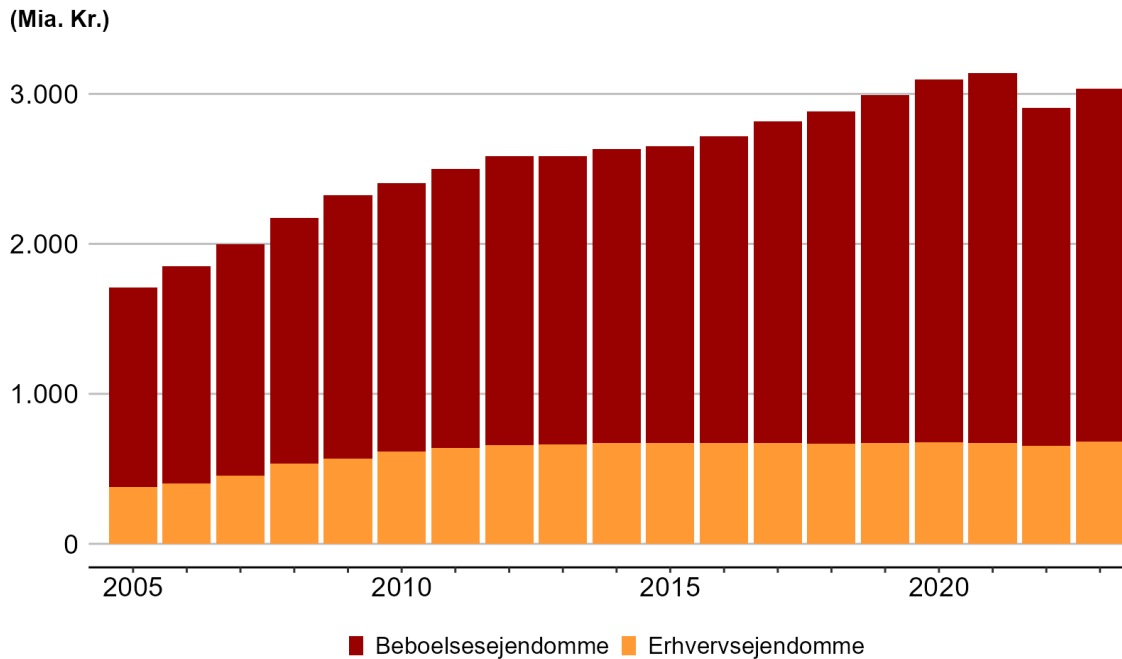
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Realkreditinstitutternes udlån

Realkreditinstitutternes udlån var 3.033 mia. kr. ultimo 2023, jf. figur 18. Det er en stigning på 4 pct. sammenlignet med året før. Trods denne stigning indhentede værdien af udlånet ikke niveauet fra 2021 på 3.141 mia. kr., hvor værdien af realkreditinstitutternes udlån var på det højeste niveau nogensinde. Realkreditinstitutternes udlån måles ved markedsværdien af de bagvedliggende obligationer. I 2022 var der et fald i udlånet, som kan tilskrives fald i markedsværdien af realkreditobligationerne pga. rentestigninger. Fastforrentede udlån beskytter friværdien mod boligprisfald, hvad angår rentestigninger. Udlån med pant i beboelses ejendomme, som indeholder både ejerboliger og boligudlejningsejendomme, er den kategori for udlån til ejendomme, som fylder mest i realkreditinstitutternes samlede udlån.

Udlån til beboelsesejendomme og erhvervsjendomme steg med hhv. 100 mia. kr. og 27 mia. kr. i 2023. Det svarer til en stigning på 4 pct. for begge ejendomsstyper.

Figur 18: Realkreditinstitutters udlån fordelt på ejendomstype

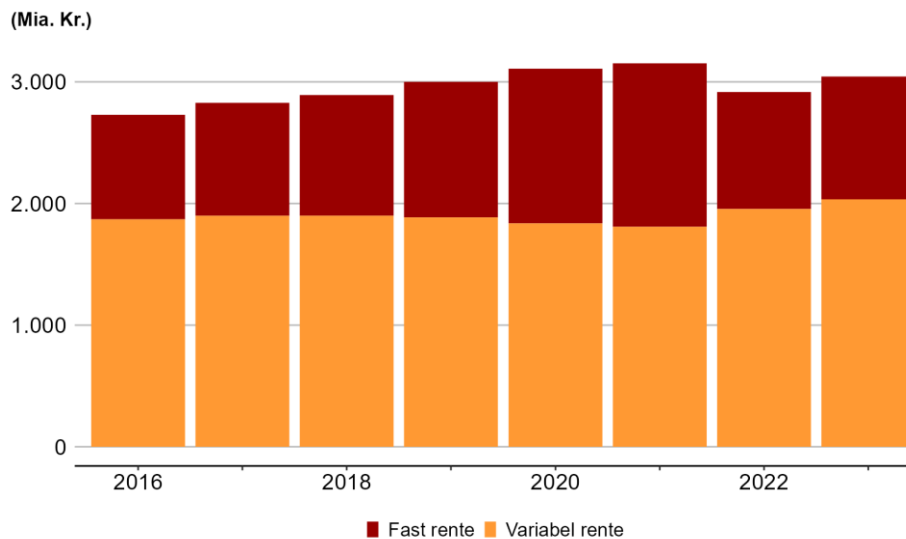

Note: Erhvervsjendomme er defineret som andre ejendomme og ubebyggede grunde, ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål, industri- og håndværkerejendomme, kontor- og forretningsejendomme samt landbrugs-ejendomme mv. Beboelsesejendomme indeholder andelsboliger, private beboelsesejendomme til udlejning, fritidshuse, ejerboliger og støttet byggeri til beboelse.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Realkreditlånene er i dag i høj grad variabelt forrentet. I 2023 udgjorde denne låntype 2.034 mia. kr., jf. figur 19. Det svarer til 67 pct. af det samlede realkreditudlån ultimo året og er en stigning på 4 pct. i forhold til året før. Med de stigende renter har låntagere med en fast lav rente kunnet realisere en kursgevinst ved at omlægge deres boligfinansiering. Det er i stor udstrækning sket ved omlægning til variabelt forrentede realkreditlån eller til prioritetslån i et pengeinstitut, en såkaldt skrå konvertering.

Figur 19: Realkreditudlån fordelt på fast og variabel rente

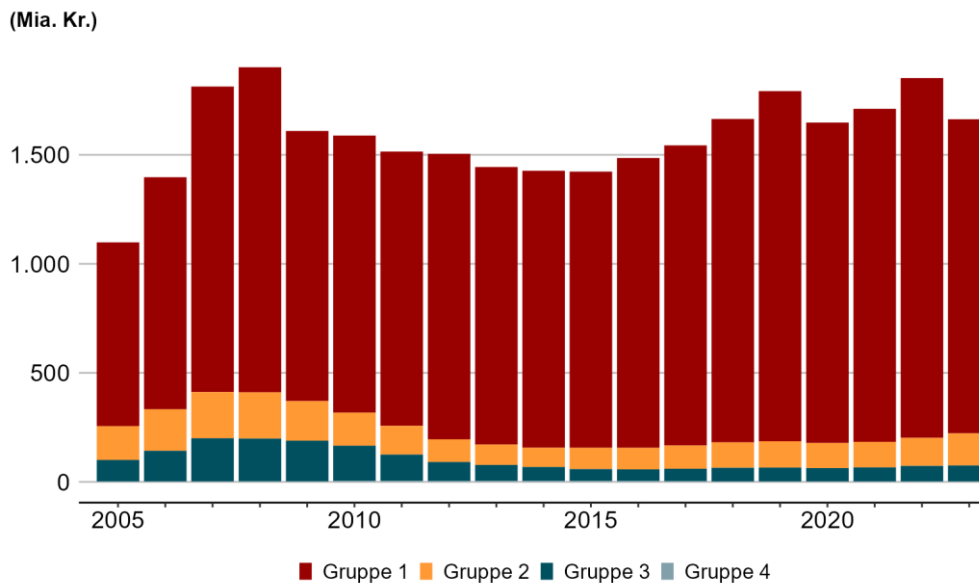
Note: Variabelt forrentede realkreditlån er indekslån, rentetilpasningslån og lån med pengemarkedsbaseret rente.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes udlån

Pengeinstitutternes udlån var 1.663 mia. kr. ultimo 2023, jf. figur 20. Det er et fald på 10 pct. i forhold til året før. En stor del af faldet kan tilskrives gruppe 1-institutter med filialaktiviteter i Norge og Sverige. Udviklingen i valutakurserne gjorde, at disse aktiviteter målt i danske kroner tabte værdi, fordi den danske krone blev styrket i forhold til den svenske og norske krone i 2023. Dertil kommer, at Danske Bank har frasolgt deres portefølje af privatkunder i Norge. Korrigeres der for udenlandske filialer, lå udlånet lidt over niveauet for 2021, men stadig lavere end ved udgangen af 2022.

Gruppe 1-pengeinstitutternes samlede udlån var 1.440 mia. kr. ved udgangen af året. Det udgør 90 pct. af de samlede udlån fra danske pengeinstitutter. Udlånet i gruppe 1 faldt med 12,7 pct. i forhold til året før, men kan langt hen ad vejen henføres til ovenstående filialaktiviteter. Udlånene blandt gruppe 2-pengeinstitutterne var samlet 147 mia. kr. ultimo året, hvilket er 19 mia. kr. mere end i 2022. Dermed steg udlånene med 15 pct. på ét år. Det giver anledning til en vis bekymring i forhold til risikopåtagningen i institutterne. Finanstilsynet har i tilsynsdiamanten fastsat en grænse på udlånsvækst på 20 pct. Flere gruppe 2-institutter overskred dette pejlemærke i 2023. Gruppe 3-pengeinstitutternes udlån var 73 mia. kr. ultimo året, hvilket er en stigning på 3 pct. i forhold til året før. Udlån i gruppe 4-pengeinstitutter var ved udgangen af året 2 mia. kr.

Figur 20: Pengeinstitutternes udlån, fordelt på grupper

Note: Udlån og garantier ekskl. repoer, tinglysnings- og konverteringsgarantier. I figuren er der korrigeret for låste grupper, dvs. at den gruppe, institutterne tilhører ultimo 2023, bruges som instituttets gruppe tilbage i tid.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Erhvervsudlån

Pengeinstitutternes erhvervsudlån var på 1.396 mia. Det er et fald på 3 pct. i forhold til 2022, jf. tabel 1. Udlån til alle brancher blev reduceret i 2023, bortset fra "Information og kommunikation" og "Øvrige erhverv". Ca. halvdelen af dette fald kan tilskrives fald i erhvervsudlån i pengeinstitutternes udenlandske filialer. I relative termer faldt udlånet til energiforsyning mest, idet faldet var på 15 pct., svarende til 11 mia. kr. Målt i absolutte termer var faldet størst i udlån til branchen "Fast ejendom". Her faldt udlånet med 16 mia., svarende til 6 pct. Samlet set er pengeinstitutterne mest eksponeret mod brancherne "Finansiering og forsikring", "Fast ejendom", "Industri og råstofudvinding" og "Handel".

Tabel 1: Pengeinstitutternes udlån og garantier til erhverv, fordelt på branche

Mia. kr.	2022	2023	Ændring mia. kr.	Ændring pct.
Bygge og anlæg	42,8	42,3	-0,5	-1,2
Energiforsyning	72,8	61,9	-11,0	-15,0
Fast ejendom	258,0	241,6	-16,5	-6,4
Finansiering og forsikring	480,0	471,7	-8,3	-1,7
Handel	126,6	119,1	-7,5	-5,9
Industri og råstofudvinding	186,0	178,1	-7,9	-4,3
Information og kommunikation	30,7	31,3	0,5	1,7
Landbrug, jagt og skovbrug og fiskeri	77,0	76,3	-0,7	-0,9
Transport, hoteller og restauranter	56,8	54,6	-2,2	-3,9
Øvrige erhverv	108,9	119,0	10,1	9,3
I alt, erhverv	1.439,7	1.395,7	-43,9	-3,1

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Der er meget forskelligt, hvilke brancher pengeinstitutterne er mest eksponerede imod. Gruppe 1-institutter er mest eksponeret mod branchen "Finansiering og forsikring", gruppe

2-institutter mod branchen "Fast ejendom", og institutterne i gruppe 3 og 4 er mest eksponeret mod branchen "Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri".

Finanstilsynet gennemførte i 2023 en temaundersøgelse af udlån til vedvarende energi. Boks 7 indeholder en oversigt over de hovedkonklusioner, som undersøgelsen resulterede i.

Boks 7: Undersøgelse af finansiering af vedvarende energiproduktion

Med forventning om en stigende efterspørgsel efter vedvarende energi undersøgte Finanstilsynet i andet halvår af 2023 en række større og mindre pengeinstitutters finansiering af vindmøller, solcelle- og biogasanlæg samt fjernvarmeværker¹.

Med den igangværende grønne omstilling må aktiviteter i forbindelse med vedvarende energi generelt forventes at komme til at udgøre en væsentlig større del af institutternes udlån. Så meget desto vigtigere er det, at institutterne håndterer kreditrisikoen fornuftigt. Finanstilsynet har [udgivet et notat](#) med yderligere observationer fra undersøgelsen.

Finansiering af vedvarende energi kræver positiv likviditet, ligesom finansiering af ejendomme. Usikkerheden ved nettobetalingerne i finansieringens løbetid er derfor et centralt element i kreditvurdering. Usikkerheden er normalt væsentligt større end ved finansiering af ejendomme, da den forventede produktions- og el- og gaspris har afgørende betydning for den fremtidige likviditet. Den positive likviditet kan sandsynliggøres ved, at likviditeten forbliver positiv i stress.

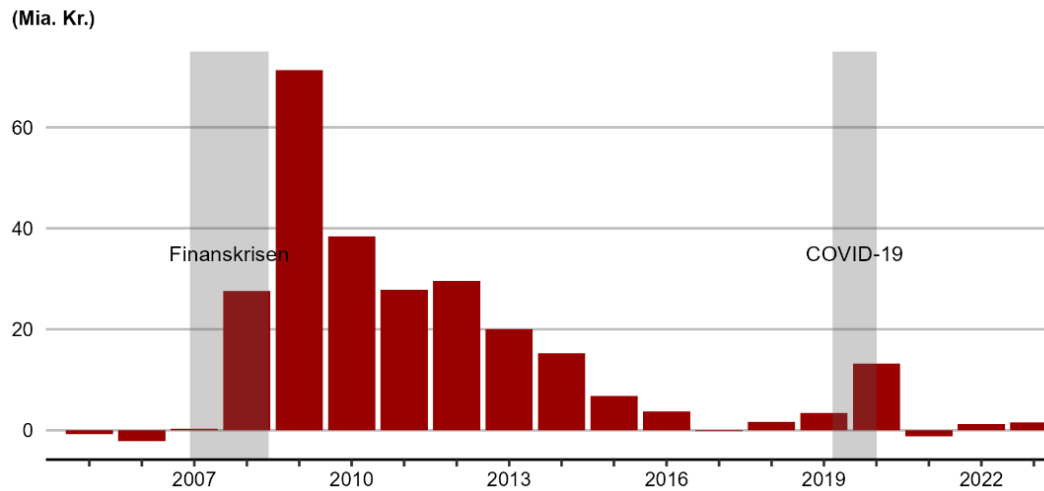
Kreditvurderingen bør f.eks. forholde sig til følgende elementer:

- Eventuelle fastprisaftaler
- Følsomhedsberegninger af den fremtidige likviditet og soliditet for kunden eller kautionisten som helhed
- Faglig viden hos ejere af biogasanlæg
- Kunders leverings- og aftagningsaftaler på biomasse
- Fjernvarmebrugeres kollektive evne til at betale og ønske om at forblive tilsluttet.

Nedskrivninger

Kreditinstitutternes driftsførte nedskrivninger har i en årrække ligget på et lavt niveau. Undtaget er den første tid af COVID-19-krisen, hvor alene usikkerheden i risikobilledet medførte en større stigning i institutternes nedskrivninger, jf. figur 21. I 2023 driftsførte kreditinstitutterne nedskrivninger for 1,5 mia. kr. Det er en stigning på 310 mio. kr. i forhold til 2022. Nedskrivningerne var dog fortsat på et meget lavt niveau – og langt fra niveauet i årene efter finanskrisen.

Figur 21: Driftsførte nedskrivninger hos kreditinstitutterne, 2005-2023

Note: Overgangen til IFRS 9 primo 2018 kan have betydet højere nedskrivninger.
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

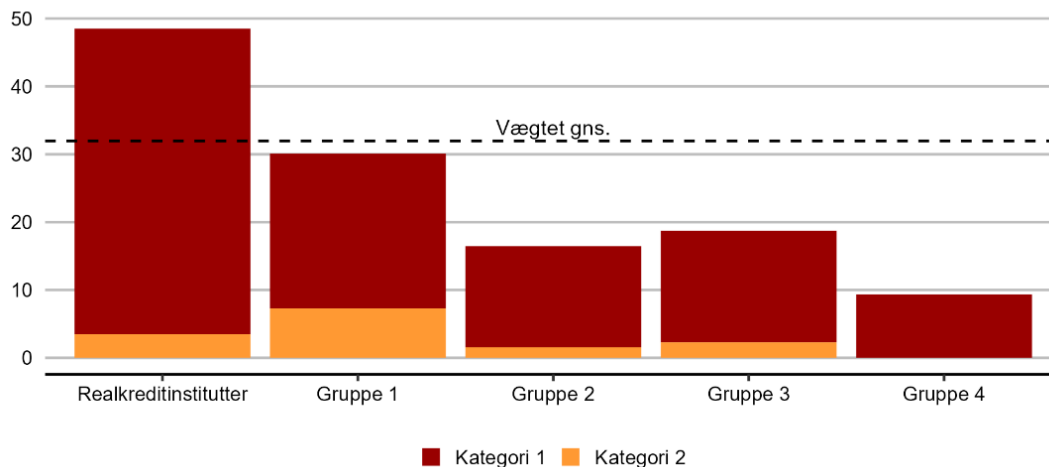
Ledelsesmæssige skøn i nedskrivninger

Inflations- og rentechokkets implikationer for kreditinstitutternes kunder er stadig ikke helt klare. Det gælder bl.a. den langsigtede konsekvens for kundernes økonomi og tilbagebetalingsevne. Det betyder, at ledelsesmæssige skøn fortsat er et vigtigt redskab til at adressere denne usikkerhed.

Ledelsesmæssige skøn udgjorde 32 pct. af de akkumulerede nedskrivninger i kreditinstitutterne i 2023, jf. figur 22. Særligt hos de større pengeinstitutter (gruppe 1) og hos realkreditinstitutterne udgjorde ledelsesmæssige skøn en stor andel. 49 pct. af realkreditinstitutternes akkumulerede nedskrivninger var ledelsesmæssige skøn, heraf var 92 pct. kategori 1-skøn. Kategori 1 dækker over forventede tab, der er svære at opgøre, og de udgør majoriteten af de ledelsesmæssige skøn. Kategori 2-skønnene dækker over fejl og mangler i modeller og data og udgør en mere beskeden del af de ledelsesmæssige skøn, særligt blandt de mellemstore pengeinstitutter og realkreditinstitutterne. De mindste pengeinstitutter havde ingen type 2-nedskrivninger. Det er vigtigt, at kreditinstitutterne er opmærksomme på at nedskrive rettidigt og retvisende, og at de tager højde for svagheder i model-setup og data.

Figur 22: Ledelsesmæssige skøn, 2023

Pct. af akkumulerede nedskrivninger

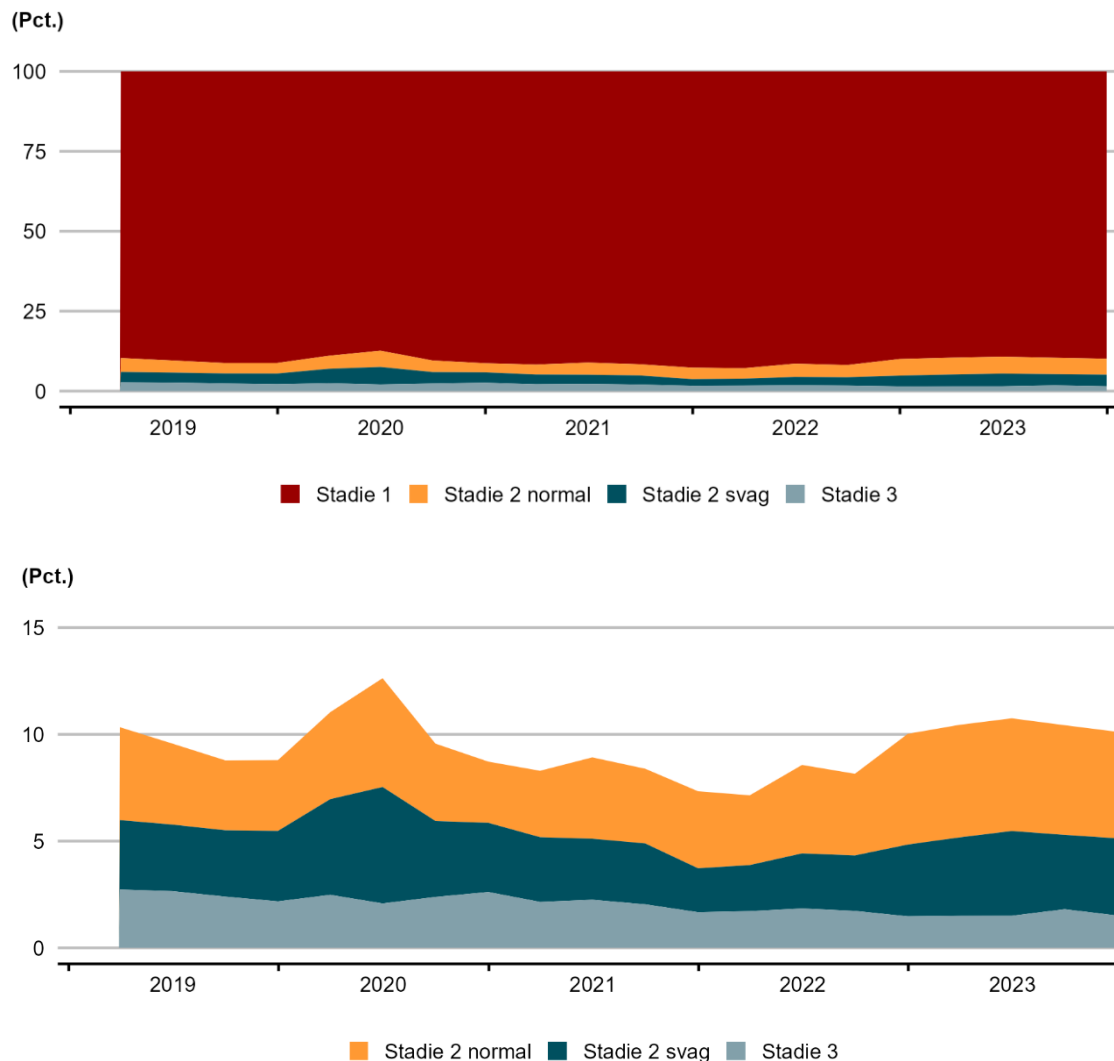
Note: Gruppe 1 indeholder kun pengeinstitutter i gruppe 1. Kategori 1 af ledelsesmæssige skøn vedrører forventede tab, der er vanskelige at opgøre på grund af en omskiftelig verden, mens kategori 2 vedrører fejl og mangler i opgørelsen af forventede tab.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Stadiefordeling

Stadiefordelingen fordeler pengeinstitutternes udlån og garantier efter kreditrisiko og forventede tab. 2023 var ikke præget af store forskydninger, jf. figur 23. Kreditrisikoen på udlån til erhvervskunder voksede dog. 89,6 pct. af erhvervsudlånene lå i stadie 1 (ingen betydelig stigning i kreditrisiko), hvilket er et fald på 1,9 procentpoint fra 91,5 pct. i 2022. Årsagen til udviklingen er, at flere erhvervsudlån er flyttet over i stadie 2 normal og stadie 2 svag. Andelen af udlån i stadie 2 normal steg fra 4,1 pct. til 5,2 pct, mens andelen af udlån i stadie 2 svag steg fra 2,7 pct. til 3,7 pct. Stadie 2 normal dækker over udlån med en betydelig stigning i kreditrisikoen, mens stadie 2 svag også dækker over udlån til kunder, der desuden har betydelige økonomiske vanskeligheder. Andelen af erhvervsudlån i stadie 3 (udlån med objektiv indikation for kreditforringelse) udgjorde omkring 1,6 pct. af udlånet og var dermed uændret i forhold til året før.

Figur 23: Stadiefordeling på udlån til erhverv

Note: Stadie 1 dækker over udlån, hvor kreditrisikoen ikke er steget betydeligt siden første indregning. Stadie 2 normal dækker over udlån, hvor kreditrisikoen er steget betydeligt, men udlånet er ikke kreditforringet. Stadie 2 svag dækker over udlån, hvor kreditrisikoen er steget betydeligt, og kunden har betydelige økonomiske vanskeligheder. Stadie 3 dækker over udlån med indikation for kreditforringelse. Det er f.eks. ved et væsentligt kontraktbrud, eller hvis det er sandsynligt, at kunden går konkurs.

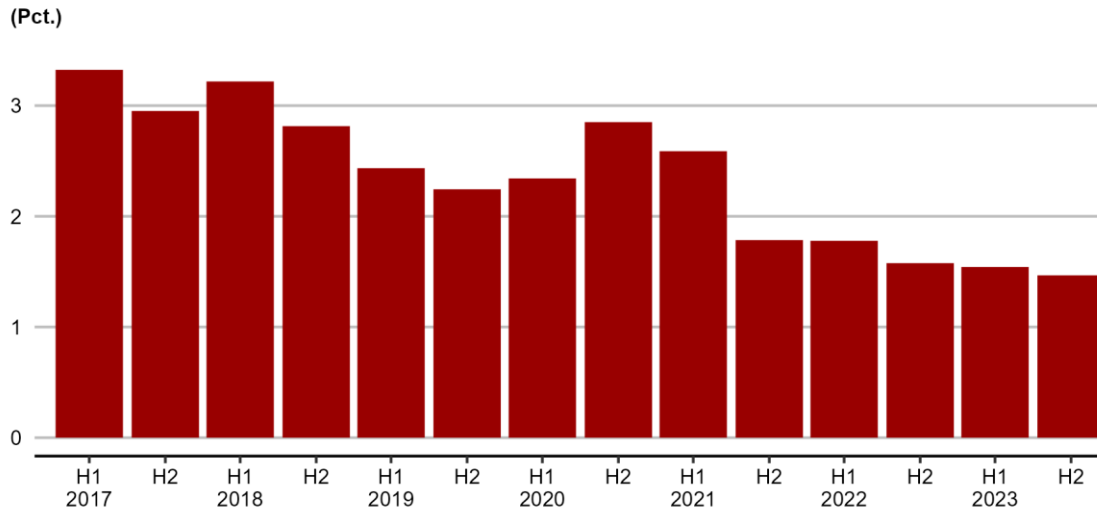
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Non-performing lån og kreditlempelser

Andelen af pengeinstitutternes non-performing lån (NPL) er generelt faldet siden 2018, med undtagelse af årene lige omkring COVID-19-krisen, jf. figur 24. I 2023 udgjorde andelen af non-performing lån 1,5 pct. af de samlede erhvervsudlån. NPL er lån i stadie 3 eller lån, hvor låntager ikke har betalt renter eller afdrag i over 90 dage, eller hvor det vurderes usandsynligt, at låntager fuldt ud kan opfylde sine betalingsforpligtelser uden realisering af sikkerheder. I 2019 vedtog Folketinget ny regulering (NPE-bagstopperen), der giver kreditinstitutterne

incitament til at afskrive på deres NPL, fordi de får et fradrag i deres kapitalgrundlag, hvis NPL bliver på balancen¹⁰.

Figur 24: Andelen af non-performing (NPL) erhvervslån, pengeinstitutter

Note: Inkluderer pengeinstitutter i gruppe 1-3. Et lån defineres som non-performing (NPL), hvis det har været i restance i mere end 90 dage, eller hvis det vurderes usandsynligt, at låntager fuldt ud opfylder sine betalingsforpligtelser uden realisering af sikkerheder. Udlån i stadie 3 er altid NPL, også selvom disse kriterier ikke er opfyldt.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

¹⁰ NPE står for non-performing exposures. NPE-bagstopperen er et krav til institutternes minimumsdækning af tab for misligholdte eksponeringer. Det skal tilskynde institutterne til at nedskrive rettidigt og tilstrækkeligt på misligholdte eksponeringer. Dermed skabes incitament til at løse problemerne med misligholdte eksponeringer på et tidligt stadium. Formålet er at styrke institutternes modstandsdygtighed overfor negative chok og mindske behovet for offentlig indgriben. Læs mere om NPE-bagstopperen på https://www.finanstilsynet.dk/lovgivning/ny_eu_lovsamling/npe-bagstopper.

Boks 8: Nyt tilsyn med kreditservicevirksomheder og kreditkøbere

Lov om kreditservicevirksomheder og kreditkøbere trådte i kraft den 1. januar 2024 og implementerer Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om kreditservicevirksomheder og kreditkøbere (NPL-direktivet¹).

En kreditservicevirksomhed forvalter og fyldestgør rettigheder og forpligtigelser i forbindelse med en kreditgivers rettigheder, når en kreditaftale er misligholdt. En kreditkøber køber en kreditors rettigheder som led i udøvelsen af sin virksomhed.

Loven skal fremme udviklingen af et sekundært marked for misligholdte lån ved at skabe passende regulatoriske rammer, der fjerner hindringer og fastsætter foranstaltninger til beskyttelse ved overførsel af misligholdte lån fra kreditinstitutter til kreditkøbere. Samtidig beskytter loven låntagere og forbrugere. Det inkluderer et nyt tilladelsesregime for virksomheder med kreditserviceaktiviteter som deres forretningsområde.

Tilladelse til og registrering af kreditservicevirksomheder

Kreditservicevirksomheder skal opfylde en række krav for at få Finanstilsynets tilladelse. Virksomhederne skal have en robust governance, passende interne kontroller og passende procedurer for behandling af klager. Endeligt skal de have politikker, der sikrer, at låntagere behandles på en fair og omhyggelig måde. Desuden skal ledelsesmedlemmer opfylde en række krav til egnethed og hæderlighed (fit & proper).

Finanstilsynet vil føre et offentligt register over virksomheder med tilladelse til at drive kreditservicevirksomhed samt udenlandske kreditservicevirksomheder, der leverer grænseoverskridende tjenesteydelser i Danmark.

Oplysningspligt for kreditinstitutter og kreditkøbere

Kreditinstitutter og kreditkøbere skal to gange årligt indberette til Finanstilsynet, når de sælger eller videresælger misligholdte lån til en kreditkøber. Loven indebærer pligt til at give kreditkøbere al nødvendig information inden et salg.

Overgangsordning

Virksomheder, der før den 30. december 2023 havde tilladelse efter inkassoloven, kan fortsætte kreditserviceaktiviteter frem til den 29. juni 2024, hvis de senest den 29. februar har søgt om tilladelse til at udføre kreditservicevirksomhed. Finanstilsynet har modtaget flere ansøgninger og er i gang med sagsbehandlingen.

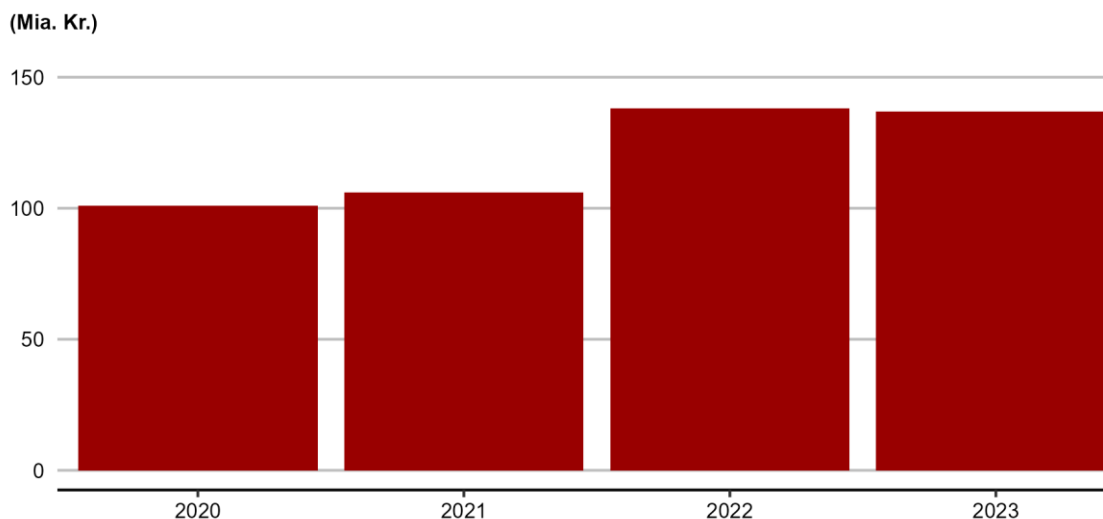
Prioritetslån

Flere boligejere har i løbet af de seneste år valgt et prioritetslån, som er mere fleksibelt end et realkreditlån – særligt hvis boligejeren spekulerer i snarlige rentefald¹¹. Boligejerne kan enten vælge at optage et prioritetslån til at finansiere en bolig eller at omlægge et eksisterende realkreditlån. Siden 2020 er restgælden for prioritetslån steget væsentligt, jf. figur 25. Det øger risikoen for både boligejeren og pengeinstituttet. Boligejere, der omlægger fra fastforrentet realkreditlån til prioritetslån, påtager sig renterisiko ved stigende renter, og pengeinstituttet skal selv finansiere lånet, hvilket øger fundingrisikoen for instituttet.

¹¹ Prioritetslån minder om realkreditlån med variabel rente, hvor kunderne kan tilbagebetale deres lån over 30 år, og pengeinstituttet får pant i boligen.

Renteudviklingen har givet boligejere med fast rente en kursgevinst, der har været med til at øge deres nettoformue. Kreditinstitutterne bør være særligt opmærksomme på, at risikoprofilen kan ændres betydeligt for de boligejere, der har valgt at konvertere fra fast til variabel rente. En kortsigtet kursgevinst kan hurtigt forsvinde, hvis renterne fortsætter med at stige. Det er særligt risikabelt, hvis gælden øges i forbindelse med omlægningen.

Figur 25: Restgæld for prioritetslån til husholdninger

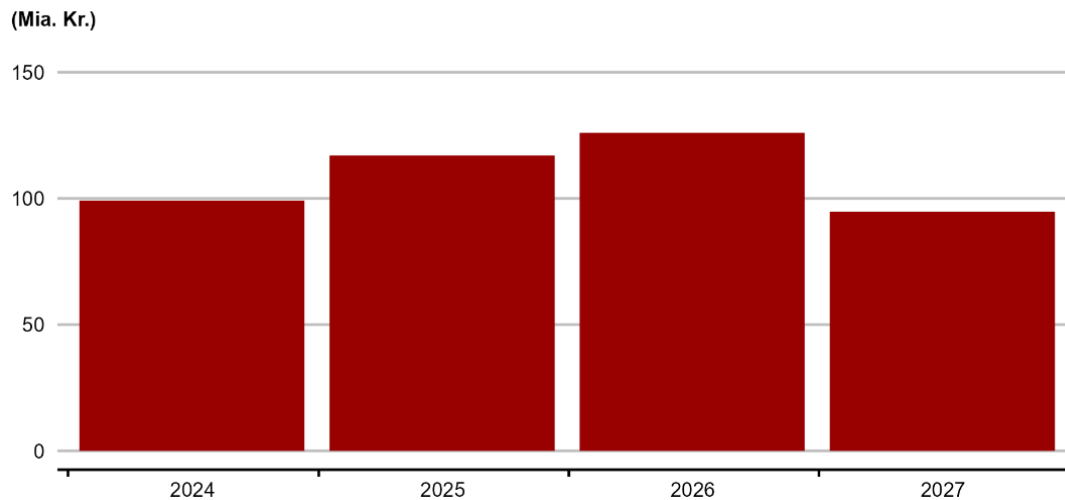
Note: Prioritetslån dækker over banklån til husholdninger med pant i fast ejendom, der har foranstillet gæld med en belåningsgrad på mindre end 20 pct.

Kilde: Kreditregisteret.

Boliglån med udestående rentetilpasninger og risikable lån

For de boligejere, der endnu ikke har refinansieret deres realkreditlån i 2022 og 2023, er det fulde gennemslag af de højere renter endnu ikke sket. Frem mod 2027 skal boligejerne refinansiere realkreditlån for mere end 400 mia. kr. med effektive renter på mellem 0,2 og 1,5 pct., hvilket er væsentligt lavere end det aktuelle renteniveau. Refinansieringen kan dermed føre til en stor stigning i likvidetsbyrden for boligejerne. Mange boligejere har derfor også fortsat udsigt til en betydelig stigning i renteudgifterne de kommende år, jf. figur 26.

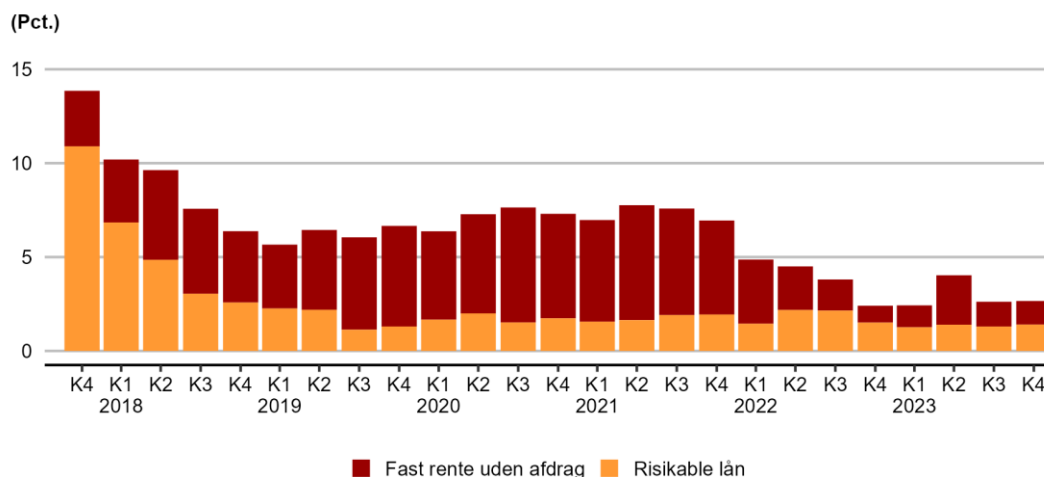
Figur 26: Restgæld for realkreditlån med udestående rentetilpasninger

Note: Data omfatter restgælden for husholdningernes variabelt forrentede realkreditlån til ejerboliger og fritidshuse opgjort efter refinansieringsåret. X-aksen viser året, hvor gælden skal refinansieres.
Kilde: Kreditregisteret.

Andelen af risikable nyudlån steg ikke i 2023. De risikable realkredit- og realkreditlignende nyudlån¹² udgjorde 1,3 pct. af den samlede gæld på nyudlån, jf. figur 27. Andelen af afdragsfrie lån med fast rente kombineret med høj gældsfaktor (gæld i forhold til indkomst større end 4) og høj belåningsgrad (værdi af gæld i forhold til værdi af bolig større end 60 pct.) udgjorde også omtrent 1,3 pct. af den nyudstedte gæld i løbet af 2023 med undtagelse af andet kvartal, hvor andelen steg til 2,6 pct.

Figur 27: Andel risikable realkredit og realkreditlignende nyudlån

Note: Data omfatter kreditinstitutters realkredit- og realkreditlignende lån. Nyudlån (brutto nyudlån) opgøres i henhold til [vejledningen om boligudlån](#) for kunder med høj gældsfaktor. Realkreditlignende lån defineres jf. bekendtgørelsen om god skik for boligkredit, og dækker over lån ydet af pengeinstitutter på realkreditlignende vilkår.

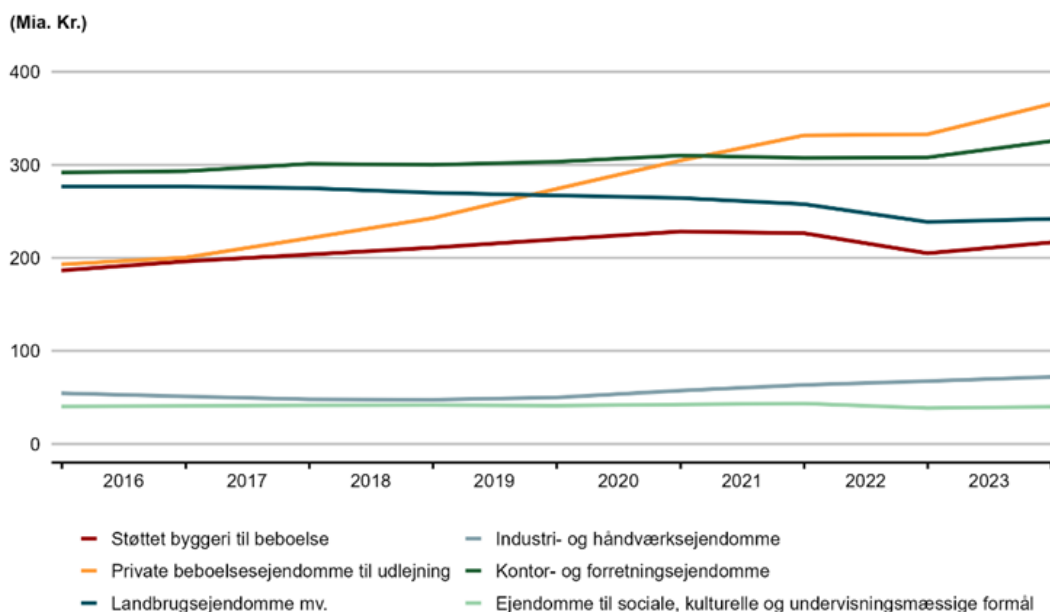
¹² Realkreditlignende lån ydes af pengeinstitutter med pant i fast ejendom. Lånene minder om realkreditlån, men er ikke koblet til salg af obligationer og kan opsiges af pengeinstituttet. Følgende lån med gældsfaktor over 4 og en belåningsgrad over 60 pct. anses som risikable: 1) Lån med variabel rente og kortere rentebinding end 5 år med eller uden afdrag. 2) Lån med afdragsfrihed og variabel rente med en rentebindingsperiode på 5 år eller mere.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Eksponering mod erhvervsejendomme

Realkreditinstitutternes udlån til erhvervsejendomme steg for alle kategorier i 2023. Den største stigning fandt sted blandt de private beboelsesejendomme til udlejning. Her steg udlånet med 10 pct. til i alt 365 mia. kr., jf. figur 28. Udlånet til privat boligudlejning er dermed steget med 82 pct. siden 2016. Dernæst følger udlånet til industri- og håndværksejendommene, der steg med 7 pct. fra 2022, mens udlånet til kontor- og forretningsejendomme samt støttet byggeri til beboelse begge steg med 6 pct. Udlånet til landbrugsejendomme steg med 1 pct.

Figur 28: Realkreditudlån fordelt på erhvervsejendoms-kategorier

Note: Udlån opgøres som realkreditinstitutternes udlån før nedskrivninger opgjort til dagsværdi ultimo perioden. Indeks-lån indgår ikke.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

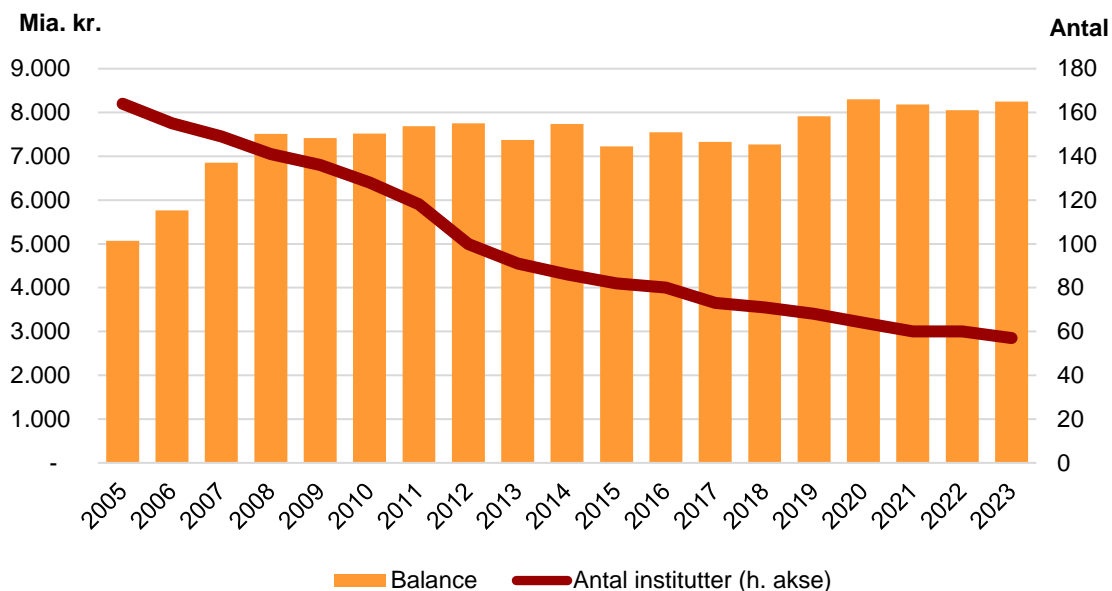
5. Struktur

Antallet af kreditinstitutter er faldet væsentligt siden 2005, jf. figur 29. Der er især blevet færre pengeinstitutter. I 2023 blev antallet af pengeinstitutter reduceret med yderligere tre, da Frøs Sparekasse fusionerede med Broager Sparekasse, Sparekassen Danmark fusionerede med Totalbanken og Middelfart Sparekasse fusionerede med Fanø Sparekasse¹³. Antallet af

¹³ I 1986 var der 274 pengeinstitutter og 4 realkreditinstitutter i Danmark. Gennem tiden har der været flere fusioner blandt de større pengeinstitutter. I 1990 skete de første større konsolideringer, da de tre institutter Privatbanken (tredjestørste institut), Sparekassen SDS (fjerdestørste) og Andelsbanken (syvendestørste) blev til Unibank (senere Nordea ved en nordisk bankfusion), og Danske Bank (største institut) fusionerede med Københavns Handelsbank (næststørste) og Provinsbanken (femtestørste).

reakreditinstitutter har derimod været uændret i en årrække, og i 2023 var der seks danske realkreditinstitutter¹⁴.

Figur 29: Kreditinstitutter i Danmark, samlet balance og antal

Note: Figuren viser kun danske institutter.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

I 2005 udgjorde kreditinstitutternes samlede balance 5.000 mia. kr., hvoraf pengeinstitutterne stod for 60 pct. og realkreditinstitutterne for 40 pct. I 2023 var deres balance vokset til over 8.000 mia. kr., jf. figur 29. Realkreditinstitutterne stod for lidt mere end halvdelen.

Udviklingen for kreditinstitutterne er fortsat præget af konsolideringer. Særligt blandt pengeinstitutterne sker der løbende fusioner. Dermed er aktiviteten fordelt på stadig færre, men større institutter.

¹⁴ I perioden frem til 1989 var realkreditmarkedet i høj grad domineret af Kreditforeningen Danmark (senere Realkredit Danmark), Nykredit Realkredit og BRFkredit (senere Jyske Realkredit). Men med en ændring af realkreditloven i 1989 blev det tilladt at oprette nye realkreditinstitutter. Det betød, at Danske Kredit (senere en del af Realkredit Danmark), Unikredit (senere Nordea Kredit) og Totalkredit (som var en genaktivering af Provinsbankernes Reallånefond) blev oprettet. De nye realkreditinstitutter begyndte gradvist at fylde mere på markedet i forhold til de største institutter. I starten af 00'erne købte Danske Bank RealDanmark, mens Nykredit Realkredit købte Totalkredit.

Bilag

Bilag 1: Kreditinstitutternes gruppeopdeling

Gruppe 1 – SIFI'er og datterselskaber af SIFI'er			
1149	Saxo Bank A/S	20001	Nykredit Realkredit A/S
3000	Danske Bank A/S	20002	Realkredit Danmark A/S
5301	Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank	20003	Jyske Realkredit A/S
7730	Vestjysk Bank A/S	20004	TOTALKREDIT A/S
7858	Jyske Bank A/S	20007	DLR Kredit A/S
8079	Sydbank A/S	20009	Nordea Kredit Realkreditaktieselskab
8117	Nykredit Bank A/S		
9380	Spar Nord Bank A/S		
Gruppe 2 – Arb. kapital over 12 mia. kr.			
400	Lån & Spar Bank A/S	7670	Ringkjøbing Landbobank A/S
522	Sparekassen Sjælland-Fyn A/S	9070	Sparekassen Danmark af 1871
755	Middelfart Sparekasse	9335	Sparekassen Kronjylland
Gruppe 3 – Arb. kapital over 750 mio. kr.			
537	Dragsholm Sparekasse	9090	Sparekassen Thy
844	Fynske Bank A/S	9133	Frøslev-Møllerup Sparekasse
847	Rise Flemløse Sparekasse	9137	Ekspres Bank A/S
5999	Danske Andelskassers Bank A/S	9312	Sparekassen Balling
6140	Møns Bank A/S	9354	Rønde Sparekasse
6520	Lollands Bank A/S	9388	Sparekassen Djursland
6620	Coop Bank A/S	9682	Sparekassen for Nørre Nebel og omegn
6771	Lægernes Bank A/S	9740	Sydjysk Sparekasse
6860	Aktieselskabet Nordfyns Bank	9827	Sparekassen Bredebro
7320	Djurslands Bank A/S	13080	Frørup Andelskasse
7500	Hvidbjerg Bank Aktieselskab	13460	Merkur Andelskasse
7570	Pensam Bank A/S	28002	Lunar Bank A/S
7780	Skjern Bank A/S	28003	Facit Bank A/S
7930	Kreditbanken A/S	28005	Kompasbank
Gruppe 4 – Arb. kapital under 750 mio. kr.			
1693	PFA Bank A/S	9634	Borbjerg Sparekasse
5125	Leasing Fyn Bank A/S	13070	Faster Andelskasse
9124	Sønderhå-Hørsted Sparekasse	13290	Andelskassen Fælleskassen
9135	Klim Sparekasse	28001	Maj Bank A/S
9629	Stadil Sparekasse		

Bilag 2: Kreditinstitutternes resultatopgørelse 2019-2023	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Resultatopgørelse	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Renteindtægter	112.215	100.955	96.923	121.737	222.333	83	98
Renteudgifter	53.211	40.910	37.623	55.445	130.882	136	146
Netto renteindtægter	59.004	60.045	59.300	66.292	91.452	38	55
Udbytte af aktier mv.	1.243	657	936	1.223	1.167	-5	-6
Gebyrer og provisionsindtægter	37.477	38.497	42.724	43.269	39.846	-8	6
Afgivne gebyrer og provision	13.847	13.694	14.699	14.900	13.821	-7	0
Netto rente- og gebyrindtægter	83.878	85.505	88.261	95.884	118.643	24	41
Udgifter til personale og administration	52.827	54.652	55.974	58.599	60.381	3	14
Andre driftsindtægter	8.566	7.197	8.671	8.214	7.568	-8	-12
Andre driftsudgifter	419	513	539	14.392	1.249	-91	198
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	9.569	8.732	8.315	8.557	8.319	-3	-13
Basisindtjening	29.630	28.809	32.104	22.550	56.262	149	90
Kursreguleringer	8.376	7.431	9.831	5.759	15.698	173	87
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	3.404	13.197	-	1.197	1.541	25	-55
Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder	3.456	1.626	2.213	-	969		-72
Resultat før skat	38.058	24.670	45.344	25.837	71.387	176	88
Skat	2.695	5.134	8.719	8.458	16.125	91	498
Periodens resultat	35.363	19.536	36.625	17.380	55.261	218	56

Bilag 3: Pengeinstitutternes resultatopgørelse 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Resultatopgørelse						<i>pct.</i>	
	<i>mio. kr.</i>						
Renteindtægter	49.133	44.615	41.306	57.044	116.044	103	136
Renteudgifter	18.330	12.560	9.793	19.941	58.098	191	217
Netto renteindtægter	30.803	32.055	31.513	37.103	57.947	56	88
Udbytte af aktier mv.	1.060	598	794	1.037	932	-10	-12
Gebyrer og provisionsindtægter	30.420	30.630	34.445	35.107	33.341	-5	10
Afgivne gebyrer og provision	5.321	5.762	6.267	6.396	6.588	3	24
Netto rente- og gebyrindtægter	56.962	57.521	60.484	66.852	85.631	28	50
Udgifter til personale og administration	44.657	45.647	46.320	48.637	50.442	4	13
Andre driftsindtægter	2.570	2.315	4.136	2.460	2.742	11	7
Andre driftsudgifter	182	269	241	14.094	902	-94	396
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	5.842	4.846	4.381	4.911	5.139	5	-12
Basisindtjening	8.851	9.074	13.679	1.671	31.889	1.808	260
Kursreguleringer	6.781	6.170	8.358	5.087	12.212	140	80
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	2.376	9.486	1.350	1.288	1.874	45	-21
Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	11.775	9.258	10.714	8.269	13.192	60	12
Resultat før skat	25.031	15.016	34.101	13.738	55.419	303	121
Skat	-	1.483	4.626	4.542	9.471	109	
Periodens resultat	26.514	13.441	29.475	9.197	45.948	400	73

Bilag 4: Realkreditinstitutternes resultatopgørelse 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Resultatopgørelse	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Renteindtægter	67.766	60.750	59.519	69.491	121.476	75	79
Renteudgifter	43.790	37.113	35.822	45.233	94.061	108	115
Netto renteindtægter	23.975	23.637	23.697	24.258	27.414	13	14
Udbytte af aktier mv.	217	58	150	185	234	26	8
Gebyrer og provisionsindtægter	4.409	3.605	4.365	5.306	4.085	-23	-7
Afgivne gebyrer og provision	8.946	8.100	9.104	9.904	8.445	-15	-6
Netto rente- og gebyrindtægter	19.656	19.200	19.107	19.844	23.288	17	18
Udgifter til personale og administration	5.077	5.775	7.034	7.337	7.866	7	55
Andre driftsindtægter	3.074	2.133	2.573	2.942	3.037	3	-1
Andre driftsudgifter	204	177	252	252	284	13	39
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	284	256	410	258	236	-9	-17
Basisindtjening	17.165	15.125	13.984	14.939	17.938	20	5
Kursreguleringer	1.562	1.218	1.632	1.117	3.127	180	100
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	996	3.077	140	523	353		
Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder	3.987	3.953	5.403	5.502	6.969	27	75
Resultat før skat	21.717	17.219	20.879	22.083	28.387	29	31
Skat	3.317	2.641	2.948	3.193	5.089	59	53
Periodens resultat	18.400	14.578	17.931	18.889	23.297	23	27

Bilag 5: Kreditinstitutternes balance 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Balanceposter	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	152.354	413.171	478.764	398.126	529.282	33	247
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	312.084	263.892	166.308	155.586	194.988	25	-38
Udlån	4.958.987	4.934.044	5.035.982	4.937.907	4.898.161	-1	-1
<i>Udlån ekskl. repo</i>	<i>4.564.900</i>	<i>4.643.047</i>	<i>4.743.661</i>	<i>4.647.988</i>	<i>4.636.603</i>	<i>0</i>	<i>2</i>
Obligationer	839.473	972.155	874.346	886.018	868.497	-2	3
Aktier mv.	38.514	42.079	40.222	37.542	52.148	39	35
Kapitalandele i associerede virksomheder	3.461	3.505	2.721	3.103	3.128	1	-10
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	20.491	22.013	23.700	19.509	20.430	5	0
Aktiver tilknyttet puljeordninger	135.007	144.019	163.036	147.721	164.501	11	22
Immaterielle aktiver	13.689	13.896	15.234	17.885	17.370	-3	27
Grunde og bygninger	16.576	16.023	14.932	14.232	16.316	15	-2
Øvrige materielle aktiver	13.886	12.997	12.952	11.141	10.801	-3	-22
Skatteaktiver	4.802	7.024	6.458	7.792	6.166	-21	28
Aktiver i midlertidig besiddelse	3.768	1.740	7.220	213	110.637	51.842	2.836
Andre aktiver	399.901	492.262	365.725	533.223	440.591	-17	10
Periodeafgrænsningsposter	3.804	4.178	3.469	3.762	4.686	25	23
Aktiver i alt	6.916.797	7.342.998	7.211.070	7.173.760	7.337.703	2	6
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	231.340	289.331	242.910	229.440	232.370	1	0
Indlån	2.021.848	2.250.375	2.251.920	2.341.444	2.361.326	1	17
<i>Indlån ekskl. repo</i>	<i>2.216.963</i>	<i>2.404.447</i>	<i>2.379.979</i>	<i>2.443.361</i>	<i>2.486.097</i>	<i>2</i>	<i>12</i>
Udstedte obligationer	3.566.839	3.627.500	3.638.521	3.333.210	3.498.619	5	-2
Øvrige forpligtelser	5.572	10.558	13.615	11.797	9.075	-23	63
Periodeafgrænsningsposter	1.718	1.649	1.718	2.084	2.409	16	40
Gæld i alt	6.436.311	6.851.914	6.692.786	6.662.903	6.785.551	2	5
Hensatte forpligtelser	8.805	8.938	8.285	7.929	10.655	34	21
Efterstillede kapitalindskud	57.844	60.221	65.117	64.367	64.792	1	12
Egenkapital	413.837	421.926	444.881	438.560	476.705	9	15
Passiver i alt	6.916.797	7.342.998	7.211.070	7.173.760	7.337.703	2	6

Bilag 6: Pengeinstitutternes balance 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Balanceposter	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	106.630	346.894	384.399	312.095	414.302	33	289
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	205.725	212.206	157.666	146.498	214.699	47	4
Udlån	1.792.228	1.647.927	1.711.097	1.852.091	1.663.228	-10	-7
<i>Udlån ekskl. repo</i>	1.349.493	1.319.659	1.367.876	1.524.202	1.367.705	-10	1
Obligationer	706.531	840.405	744.412	752.143	719.373	-4	2
Aktier mv.	31.011	34.827	32.749	29.482	44.464	51	43
Kapitalandele i associerede virksomheder	3.518	3.573	2.808	3.221	3.255	1	-7
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	123.861	127.122	134.175	131.513	133.482	1	8
Aktiver tilknyttet puljeordninger	135.007	144.019	163.036	147.721	164.501	11	22
Immaterielle aktiver	12.110	12.853	14.267	17.194	16.617	-3	37
Grunde og bygninger	12.573	12.238	11.356	10.635	12.131	14	-4
Øvrige materielle aktiver	5.661	5.406	5.968	5.799	6.823	18	21
Skatteaktiver	5.315	7.570	7.229	8.967	6.154	-31	16
Aktiver i midlertidig besiddelse	1.883	582	2.582	143	110.628	77262	5775
Andre aktiver	386.404	483.435	358.720	529.453	433.408	-18	12
Periodeafgrænsningsposter	2.731	3.235	2.564	2.981	3.758	26	38
Aktiver i alt	3.531.188	3.882.291	3.733.029	3.949.937	3.946.825	0	12
Gæld til Pengeinstitutter og centralbanker	342.168	361.852	299.822	253.793	266.406	5	-22
Indlån	1.899.053	2.123.100	2.123.502	2.220.617	2.237.339	1	18
<i>Indlån ekskl. repo</i>	2.082.218	2.269.972	2.258.940	2.322.534	2.362.110	2	13
Udstedte obligationer	332.109	360.873	371.943	343.858	347.037	1	4
Øvrige forpligtelser	8.222	11.826	16.402	15.704	12.972	-17	58
Periodeafgrænsningsposter	936	848	952	1.441	1.851	28	98
Gæld i alt	3.161.450	3.506.882	3.324.019	3.549.769	3.506.534	-1	11
Hensatte forpligtelser	6.561	7.699	7.177	7.303	10.313	41	57
Efterstillede kapitalindskud	45.340	46.278	53.530	51.608	52.024	1	15
Egenkapital	317.837	321.432	348.303	341.257	377.953	11	19
Passiver i alt	3.531.188	3.882.291	3.733.029	3.949.937	3.946.825	0	12

Bilag 7: Realkreditinstitutternes balance 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Balanceposter	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	295	347	22.225	37.420	57.312	53	19328
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	1.099.373	1.045.844	1.024.854	893.254	934.227	5	-15
Udlån	2.991.737	3.097.717	3.142.182	2.906.974	3.034.737	4	1
<i>Udlån ekskl. repo</i>	2.991.737	3.097.717	3.142.182	2.906.974	3.034.737	4	1
Obligationer	211.208	193.270	177.514	169.024	175.601	4	-17
Aktier mv.	6.716	6.565	6.766	7.425	7.061	-5	5
Kapitalandele i associerede virksomheder	49	45	53	52	51	-2	4
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	59.260	62.844	70.477	71.580	78.252	9	32
Aktiver tilknyttet puljeordninger	-	-	-	-	-		
Immaterielle aktiver	307	354	269	353	448	27	46
Grunde og bygninger	795	684	526	382	600	57	-25
Øvrige materielle aktiver	159	190	206	211	222	5	40
Skatteaktiver	273	90	116	120	218	82	-20
Aktiver i midlertidig besiddelse	208	145	76	57	68	19	-67
Andre aktiver	12.379	10.230	8.705	13.408	16.862	26	36
Periodeafgrænsningsposter	464	476	343	320	339	6	-27
Aktiver i alt	4.383.223	4.418.800	4.454.312	4.100.579	4.305.998	5	-2
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	857.165	887.332	923.171	834.041	876.577	5	2
Indlån	11.950	7.200	-	-	-		
<i>Indlån ekskl. repo</i>	-	-	-	-	-		
Udstedte obligationer	3.248.851	3.249.950	3.252.282	2.973.215	3.112.835	5	-4
Øvrige forpligtelser	3	1.137	458	272	306	12	10100
Periodeafgrænsningsposter	36	36	29	38	18	-53	-50
Gæld i alt	4.142.826	4.168.794	4.198.514	3.841.354	4.034.605	5	-3
Hensatte forpligtelser	745	382	332	569	804	41	8
Efterstillede kapitalindskud	16.516	17.946	15.587	14.984	15.243	2	-8
Egenkapital	223.136	231.678	239.879	243.671	255.346	5	14
Passiver i alt	4.383.223	4.418.800	4.454.312	4.100.579	4.305.998	5	-2

Bilag 8: Kreditinstitutternes nøgletal 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
	<i>pct.</i>				
Kapitalprocent	22,41	23,23	22,88	22,57	23,49
Kernekapitalprocent	19,89	20,53	20,33	20,06	21,08
Egentlig kernekapitalprocent	17,96	19,00	18,76	18,73	19,81
Egenkapitalens forrentning før skat	9,20	5,85	10,19	5,89	14,98
Egenkapitalens forrentning efter skat	8,55	4,63	8,23	3,96	11,59
Indtjening pr. omkostningskrone (kr.)	1,57	1,32	1,65	1,34	2,00
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,00	1,07	0,96	0,91	0,94
Periodens nedskrivningsprocent	0,07	0,24	-0,01	0,03	0,03
Udlån i forhold til egenkapital (forhold)	11,03	11,00	10,66	10,60	9,73
Samlede risikoeksponeringer (mia. kr.)	1.906	1.926	2.043	2.066	2.074
<i>Heraf for kreditrisiko</i>	1.590	1.598	1.727	1.692	1.707
<i>markedsrisiko</i>	119	129	107	131	110
<i>operationel risiko</i>	172	173	173	180	197

Bilag 9: Pengeinstitutternes nøgletal 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
	<i>pct.</i>				
Kapitalprocent	24,64	25,28	25,51	24,48	26,34
Kernekapitalprocent	22,02	22,54	22,90	21,98	23,83
Egentlig kernekapitalprocent	19,53	20,62	20,92	20,36	22,24
Egenkapitalens forrentning før skat	7,88	4,67	9,79	4,03	14,66
Egenkapitalens forrentning efter skat	8,34	4,18	8,46	2,69	12,16
Indtjening pr. omkostningskrone (kr.)	1,47	1,25	1,60	1,20	1,95
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,93	2,17	1,87	1,61	1,85
Periodens nedskrivningsprocent	0,1	0,43	-0,04	0,05	0,09
Udlån i forhold til egenkapital (forhold)	4,25	4,11	3,93	4,47	3,62
Samlede risikoeksponeringer (mia. kr.)	1.328	1.342	1.434	1.483	1.466
<i>Heraf for kreditrisiko</i>	1.089	1.105	1.200	1.208	1.193
<i>markedsrisiko</i>	99	100	90	101	91
<i>operationel risiko</i>	128	127	126	132	149

Bilag 10: Realkreditinstitutternes nøgletal 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
	<i>pct.</i>				
Kapitalprocent	22,87	23,02	21,88	23,19	23,39
Kernekapitalprocent	21,09	21,04	20,18	21,45	21,94
Egentlig kernekapitalprocent	20,31	20,31	19,49	20,75	21,26
Egenkapitalens forrentning før skat	9,73	7,43	8,70	9,06	11,12
Egenkapitalens forrentning efter skat	8,25	6,29	7,48	7,75	9,12
Indtjening pr. omkostningskrone (kr.)	4,31	2,85	3,66	3,51	4,17
Akkumuleret nedskrivningsprocent	0,34	0,40	0,38	0,38	0,35
Periodens nedskrivningsprocent	0,03	0,1	0	-0,02	-0,01
Udlån i forhold til egenkapital (forhold)	13,41	13,37	13,10	11,93	11,88
Samlede risikoeksponeringer (mia. kr.)	1.003	1.057	1.114	1.085	1.119
<i>Heraf for kreditrisiko</i>	941	985	1.051	995	1.043
<i>markedsrisiko</i>	23	32	19	34	22
<i>operationel risiko</i>	40	40	40	41	41